

1. biblijska doktrina Jedinstvenost Biblije

Ključni tekstovi: 5. Mojsijeva 32,45–47; 1. Mojsijeva 49,8–12; Isaija 53,3–7; 1. Korinćanima 15,3–5.51–55; Rimljanima 12,2.

PRVI DEO: OPŠTI PREGLED

U svetu preopterećenom medijima, sve više smo obasuti idejama koje se međusobno nadmeću da pridobiju našu pažnju i obećavaju da će najnoviji trendovi voditi naš život. U ovakvom okruženju prekomerne stimulacije postalo je teško pronaći mirno vreme koje možemo provesti sa Božjom rečju. Pojedinci se čak mogu zapitati da li je Biblija i dalje relevantna u današnjem svetu u kome se sve brzo odvija. Treba da se podsetimo naloga: „Utolite i poznajte da sam Ja Bog“ (Psalam 46,10) da bismo shvatili da je Biblija još uvek Božji najveći dar koji otkriva Njegov plan otkupljenja. Ne postoji nijedna slična knjiga na svetu.

Mnogobrojni važni činoci čine Bibliju jedinstvenom u poređenju sa drugim verskim knjigama. Četiri elementa naročito se izdvajaju i u velikoj su suprotnosti sa filozofskim i ezoteričnim mislima Konfučija, Kurana i hinduističkih svetih spisa: 1) Biblija se sastoji od 30 posto proročanstava i proročke literature; 2) Biblija sadrži i istoriju, odnosno, govori o Bogu koji deluje u istoriji; 3) biblijski događaji su smešteni u prostornu dimeziju stvarnih geografskih mesta; 4) Biblija ima moć da preobrazi živote zato što se Bog obraća nama preko svoje žive reči. Da li je onda čudno što je vekovima nadahnjivala najveća muzička, umetnička i književna dela? Ove sedmice proučavaćemo o tome zašto je Biblija jedinstvena i neuporediva, čak i pored brzog rasta tehnologije i znanja u 21. veku.

DRUGI DEO: KOMENTAR

Ilustracija

Čuvene egipatske piramide uzdižu se iznad grada Kaira. Iskopavanja su otkrila da su izgrađene u vreme Starog carstva uz pomoć precizne tehnologije i graditeljskog znanja koje obuhvata matematiku i astronomiju, za koje se smatralo da nisu postojale pre Grka. Dok Ajfelova kula nije bila izgrađena u Parizu 1889. godine, Velika piramida hiljadama godina bila je najviša građevina na svetu. Arheolozi se i danas dive logistici i veličini ovog postignuća. Mojsije je došao u stari Egipat stotinama godina nakon što je Velika piramida podignuta i obrazovan je da postane budući car ovog najvećeg carstva. Ipak, „vjerom Mojsije, kad bi veliki, ne htjede da se naziva sin kćeri faraonove“ (Jevrejima 11,24).

Pismo

Poslednje reči koje je Mojsije uputio narodu koga je poveo u Obećanu zemlju glasile su: „Privijte srce svoje k svijem riječima koje vam ja danas zasnjeđočavam, i kazujte ih sinovima svojim da bi držali sve riječi ovoga zakona i tvorili ih.“ (5. Mojsijeva 32,46). *Privijte srce* je izraz koji se koristi u Bibliji da opiše usvajanje i čuvanje Božje reči u srcu. Mojsije naglašava ovu misao kada kaže da deci posebno treba naložiti da slede Božja uputstva ili zakon. Ovaj zakon je važniji od svega drugog, jer je „život vaš“ (5. Mojsijeva 32,47).

Razgovarajte u razredu o tome kako se bore sa svim onim što odvlači njihovu pažnju i kako održavaju živu zajednicu sa Hristom kroz Njegovu reč. Zamolite članove razreda da procene koliko vremena troše na određene aktivnosti svakoga dana (na odgovaranje na mejlove, pisanje poruka, društvene mreže, televiziju, posao, porodicu, proučavanje). Zapazite da su te aktivnosti kojima posvećujemo najviše vremena često

aktivnosti koje su nam najvažnije u životu. Kakve korake članovi vašeg razreda čine da bi svoje hrišćansko iskustvo preneli svojoj deci? Zašto je u vremenu u kome živimo to živo nasledstvo toliko važno?

Pismo

U Bibliji su zabeležena mnoga mesta na kojima se Bog otkrio. Među najčuvenijim mestima su planina Morija na kojoj je Avram trebalo da pogubi Isaka (1. Mojsijeva 22,2), grm koji gori na Horivu na gori Sinaj (2. Mojsijeva 3,1–4), Crveno more koga su Izrailjci prešli po suvom tlu (2. Mojsijeva 14,1–30), Kapernaum u kome su se dogodila mnoga Isusova čuda isceljenja. Ovaj obrazac uključivanja prostorne dimenzije u opisane događaje zapravo odvaja Bibliju od većine drugih svetih spisa (ceo Kuran, na primer, sadrži manje geografskih imena nego što možemo pronaći samo u 1. Mojsijevoj 1–20). Biblija upućuje na stotine gradova i zemalja, uključujući i određene planine, vodene površine, pustinje i divljine, oblasti i države. Postoje trenuci kada je geografija ključan element koji daje dodatno značenje i dimenziju određenom događaju.

Vitlejem je jedan od primera koji pokazuje kako je biblijska geografija važna za razumevanje biblijske istorije. Na jevrejskom jeziku Vitlejem znači „kuća hleba“. Ruta i Voz su se sreli i venčali upravo u Vitlejemu. U tom mestu su dobili sina i nadenuli mu ime Ovid, koji je imao sina po imenu Jesej. Jesej je postao Davidov otac, koji je kasnije osnovao dinastiju careva koji će stotinama godina vladati Jerusalimom, sve do uništenja Hrama (Ruta 4,13–17; Matej 1,5.6). Kada je Samuilo pošao da pomaže novog cara, došao je u Vitlejem gde ga je Bog uputio da pomaže Davida. Zatim, 700 godina pre Isusovog rođenja, tekst Mihej 5,2. predviđa da će se Mesija roditi u Vitlejemu, koji se nalazi u Judeji. Dakle, ne treba da nas iznenadi to što Bog čini da se Isus, „hleb života“ (Jovan 6,33–51), rađa u Vitlejemu, „kući hleba“. Začet od Svetog Duha u utrobi Marije, Isus donosi puninu jevanđelja svetu kojim će On jednog dana zauvek vladati kao Car nad carevima.

Pitajte razred kakav još značajan uvid možemo steći iz razumevanja geografije i naziva mesta povezanih sa istorijskim događajima u Bibliji. Na primer, kakav je odnos vladao između Avramovog susreta sa Bogom na gori Moriji i Hristove smrti u istoj oblasti skoro dve hiljade godine kasnije?

Ilustracija

Hose je odrastao u siromašnom delu Detroita, u Mičigenu. U jedanaestoj godini već je bio deo lokalne bande u kojoj je bio veoma aktivan. Roditelji su bili zabrinuti pitajući se u kom pravcu ide njegov život. Jednog dana videli su reklamu za vegetarijansku školu kuvanja. Pošto je Hoseov otac bio kuvar u obližnjem restoranu, počeo je da pohađa školu sa svojom suprugom. Na jednom od sastanaka, najavljen je biblijski tečaj na koji je pošao Hose sa svojim sestrama. On do tada nije mnogo čuo o Bibliji. Posebno mu je bio zanimljiv izveštaj o Isusu Navinu i njegovom osvajanju Hanana pod Božjim vođstvom. Saznao je da je Bog moćan Bog koji može da pobedi neprijatelje svoga naroda. Želeći da sazna više, počeo je da čita Bibliju. Uskoro se priključio lokalnom klubu izviđača. Njegovi roditelji primetili su velike promene. Hoseov način govora se promenio. Način odevanja se promenio. Čak i način na koji je hodao se promenio. Šest meseci kasnije, Hose je izrazio želju da se krsti. Njegova porodica bila je zadivljena promenom u njegovom životu. Želeli su da dožive to što je Hose iskusio. Posle zajedničkog proučavanja Biblije sa pastorom, cela porodica se krstila jednog subotnog jutra. Sila Božje reči promenila je njihov život.

Pismo

Josija je imao 8 godina kada je postao judejski car. Biblija kaže da je njegov deda Manasija služio hananskim bogovima, baveći se spiritizmom i seksualnim razvratom, kao i astrologijom. Manasija je čak žrtvovao svoga sina. Odveo je narod u veliko otpadništvo jer ih „zavede Manasija, te činiše gore nego narodi, koje istrijebi Gospod ispred sinova Izrailjevijeh“ (2. O carevima 21,9). Na osnovu Josijinih gena i vaspitanja, mogli bismo očekivati da će Judeja biti osuđena na istu sudbinu koja ih je zadesila u vreme vladavine cara Manasije, ali

umesto toga, Biblija kaže da Josija „činjaše što je pravo pred Gospodom, i hođaše svijem putem Davida oca svojega i ne odstupiše ni nadesno ni nalijevo“ (2. O carevima 22,2). Šta je unelo promenu? Pronalaženje i čitanje Božje reči, Josijino duboko pokajanje, njegovi postupci da vrati Izrailj ispravnoj službi Bogu. Iskopavanjima u Judeji, kojima je obuhvaćen taj vremenski period, otkriven je hram u Saradu sa dva oltara i uspravno postavljenim kamenovima u Svetinji nad svetinjama koji su predstavljali više od jednog božanstva. Ovaj Hram bio je uništen, što mnogi skolari pripisuju Josijinom radu. Zahvaljujući ovoj velikoj reformi, Bog je određeno vreme poštedeo Judeju i Jerusalem i odložio svoj sud u narednih 35 godina. Bog je obećao: „Nećeš očima svojim vidjeti zla koje ću pustiti na to mjesto.“ (2. O carevima 22,20) Nakon čitanja teksta 2. O carevima 21,2–9. upitajte razred kako ovaj opis Judeje podseća na izazove zla u današnjem svetu. Kako Pismo može da preobrazi naš život tako da i mi možemo izvojevati pobedu?

TREĆI DEO: PRIMENA U ŽIVOTU

Biblija je Božja nadahnuta reč za sva vremena. Nije ograničena na određeno vreme ili kulturu u kojoj je pisana. Prema tome, i dalje ima silu da menja živote. Dok se pripremate za ovu lekciju u određenoj kulturi, razmišljajte o uticaju koji Biblija danas vrši u vašem delu sveta. Zamolite razred da podele svoja iskustva kada su bili preobraženi pod uticajem Božje reči i kada su prepoznali njenu silu koja menja živote. Slede određene pitanja koja se odnose na ovu temu.

1. Kako nam biblijska proročanstva pružaju nadu za budućnost, čak i u okviru događaja poslednjih dana? Na koje nam načine ova proročanstva daju sigurnost u Božja obećanja i Njegovu sposobnost da ostvari svoje planove do kraja?
2. Podelite iskustvo iz svog života ili života svoga prijatelja koje svedoči o sili Božje reči koja menja život. Kako su se te promene dogodile i kako su drugi videli silu Svetoga Duha na delu?
3. Na koje načine možete biti stalni svedok Božje sile koja menja vašu porodicu, vaše susedstvo ili mesto u kome živite? Kako na uspešan način možete podeliti Božju reč izazivajući promenu i pripremajući druge da sretnu Isusa kada dođe? Ne zaboravite da smo mi Njegove ruke i noge i ono što iznosimo svojim delima i rečima odraziće se na to kako drugi sagledavaju Boga.

2. biblijska doktrina Poreklo i priroda Biblije

Ključni tekstovi: 2. Timotiju 3,16; 2. Petrova 1,19–21; 1. Solunjanima 2,13; 1. Korinćanima 2,9.10; Rimljanima 15,4; Dela 1,16.

PRVI DEO: OPŠTI PREGLED

Naše razumevanje porekla i suštine Pisma značajno utiče na to kako čitamo Bibliju i kako se odnosimo prema njoj. Da je Biblija ljudska knjiga, napisana kao i svaka druga knjiga, sastavljena od strane pogrešivih ljudskih bića, ne bismo mogli da joj verujemo. U takvim prilikama, sigurno ne bi imala božanski autoritet. Da bismo bili poštteni prema Bibliji, treba da dozvolimo da pisci Biblije lično definišu i objasne šta misle o svojim spisima i tako dozvolimo Bibliji da odredi osnovne parametre o tome kako se prema njoj treba ophoditi. Pisci Biblije tvrde da njihovu poruku nije osmislio čovek. Biblija je otkrivena na božanski način i njen sadržaj nadahnuo je Bog.

Naše razumevanje procesa otkrivenja i nadahnuća ključno je za naš pristup Božjoj reči. Pošto Bog koristi jezik kao sredstvo komunikacije sa ljudskim bićima, božansko otkrivenje može biti zapisano. Sveti Duh osposobljava pisce Biblije da verno i pouzdano zapišu onu što im je On otkrio. Ovo božansko nadahnuće daje Bibliji božanski autoritet i garantuje jedinstvo koje zapažamo od 1. Mojsijeve do Otkrivenja. Iako su je zabeležili ljudi, Biblija je ipak Božja pisana reč. U ovoj božansko-ljudskoj dimenziji, postoji određena paralela između Isusa Hrista, Božje reči, koja je postala telo, i pisane Božje reči, Biblije. Mi shvatamo i uvažavamo ovu realnost samo verom.

DRUGI DEO: KOMENTAR

Zamislite knjigu koja je isključivo ljudsko delo, koju je napisalo mnoštvo različitih autora u periodu od nekoliko stotina godina. Zamislite da ovi različiti pisci u svojim spisima razmišljaju o Bogu i svom verskom iskustvu. Pored ličnih stavova, njihova različita gledišta pružila bi spisima slab autoritet. Posedovali bi samo određeni ljudski autoritet ukoliko bi ga uopšte i posedovali. Međutim, Biblija nije takva. Ona tvrdi da je vrhovni pisac Bog. Bog preko Svetog Duha stupa u dodir sa piscima Biblije, otkrivajući im sadržaj koji On smatra da je za nas važan. Biblijski Bog je Bog koji govori. On je stvorio ljudska bića sa sposobnošću da govore i shvate verbalnu informaciju. Prema tome, On koristi jezik da komunicira sa ljudskim rodnom. Ove božanske poruke nisu date na nepoznatom nebeskom jeziku koji samo anđeli razumeju. Date su na jeziku samih pisaca Biblije. Takođe su date iz praktičnih razloga, da Božji narod „bude savršen... za svako dobro djelo pripravljen“ (2. Timotiju 3,17). Otuda se sve biblijske knjige prikladno nazivaju „Sveta pisma“ (Rimljanima 1,2; 2. Timotiju 3,15).

Prema tome, autoritet Pisma drugi je naziv za autoritet Boga, koji govori u Pismu i kroz njega. Da bi Biblija odigrala ulogu koju joj je Bog namenio u nečijem ličnom životu, kao i u životu crkve, moramo ozbiljno shvatiti njenu tvrdnju o božanskom poreklu. To takođe znači da moramo slušati celo Pismo, kao što je napisano.

Ako odbacimo pojedine delove Pisma kao navodno nenadahnuti i prema tome isključivo ljudske, onda nam ne ostaje ništa više do selektivni autoritet Biblije. Umesto da postavljamo sebe iznad Pisma i da mu sudimo, treba da postavimo Pismo iznad sebe da ono sudi nama.

U tekstu 1. Solunjanima 2,13. saznajemo nešto važno o stavu sa kojim su vernici u Solunu primili Božju reč. Pročitajte tekst 1. Solunjanima 2,13. i razmišljajte o tome kako je Božja reč primljena od strane vernika u

Solunu. Šta nam njihovo prihvatanje Pisma govori o tome kako teba da primimo biblijsku vest kada je čitamo ili slušamo?

Pismo

Božje najuzvišenije i najjasnije otkrivenje vidimo u utelovljenju Njegovog Sina Isusa Hrista. Osim toga, najuspešniji i u velikoj meri korišćen oblik božanskog otkrivenja jeste božansko obraćanje. U Bibliji je na više mesta zabeleženo da Bog govori. Njegova reč je data Njegovim predstavnicima prorocima. Brojni izrazi kao što su: „reč Gospodnja“ ili „tako kaže Gospod“ ili „reč koju reče Gospod“ svedoče o tome. Prilikom božanskog obraćanja iznosi se reč Gospodnja koja na kraju biva zapisana. Zapisivanje Božje reči takođe je rezultat Božje inicijative (videti: 2. Mojsijeva 17,14; 2. Mojsijeva 24,4; Isus Navin 24,26, itd.)

Šta je svrha Božjeg pisanog otkrivenja? Ono predstavlja trajno merilo za Njegov narod. Osposobljava Božji narod da bude poslušan i da pažljivo čini što ono nalaže (videti: 5. Mojsijeva 30,9.10). Pisani dokument može se bolje i sigurnije sačuvati od usmene poruke. Pisani tekst duže traje od usmeno izgovorene reči. Pisani dokument može se umnožiti i tako učiniti dostupnim većem broju ljudi na različitim mestima, što se sa usmenom porukom nikada ne može postići. On je, takođe, dostupan kroz vreme i može postati blagoslov čitaocima i slušaocima mnogo naraštaja kasnije. Kao stalni pisani izveštaj, ostaje norma istinitosti biblijske poruke kroz vekove.

Iako je tačno da Bog nadahnjuje misli biblijskih pisaca, mi ne bismo znali ništa o tim mislima da nisu prenesene rečima, odnosno, ljudskim jezikom. Samo reči omogućuju pristup mislima. Otuda proces nadahnuća obuhvata i misli i krajnji proizvod tih misli: pisane reči u Pismu. „Da li nadahnuće treba pripisati nadahnutim piscima ili Pismu koje su napisali u velikoj je meri bespotrebna nedoumica. Jasno je da je primarno mesto inspiracije u ljudima. Sveti Duh pokrenuo je ljude da govore ili pišu; ono što su govorili ili pisali bila je nadahnuta Božja reč.“ (Piter M. van Bemeln [Peter M. van Bemmelen], „Revelation and Inspiration“ u *Handbook of Seventh-day Adventist Theology* Raula Dederena [Raul Dederen], Hagerstown, MD: Review and Herald, 2000, str. 39) Prema tome, apostol Pavle mogao je da napiše: „Sve je Pismo od Boga dano, i korisno za učenje, za karanje, za popravljanje, za poučavanje u pravdi.“ (2. Timotiju 3,16)

Ilustracija

Postoji zanimljiva paralela između Božje reči koja je postala telo (Isusa Hrista) i pisane Božje reči (Biblije). Kao što je Isus na natprirodni način bio začet od strane Svetog Duha, pa ipak Ga je na ovaj svet donela žena, tako je Sveti Duh konačan autor Biblije iako su je napisali ljudi.

Isus Hristos postao je telo u određenom trenutku i na određenom mestu (tj. bio je rođen u Vitlejemu, ne u Njujorku, Tokiju ili Najrobiju; kršten je u reci Jordan, ne u Misisipiju, Nilu ili reci Gang). Ipak, ove svojstvenosti nisu poništile njegovo božanstvo, niti su Ga učinile važnim samo u određenom istorijskom trenutku. On je jedini Otkupitelj svih ljudi, širom sveta, u svim vremenima. Na sličan način, biblijske knjige date su u određeno vreme i u određenoj kulturi. Ali kao i u Isusovom slučaju, to Bibliju ne čini isključivo vremenski uslovljenom ili relativnom. Biblija je Božja reč upućena svim ljudima, u celom svetu, do kraja vremena.

Isus je postao čovek i živio je kao ljudsko biće sa svim znacima ljudske slabosti. Ipak, On je bio bez greha. Slično tome, jezik Biblije je ljudski jezik sa svim svojim ograničenjima, to nije savršen nebeski jezik. Ipak, ono što Biblija govori je pouzdano, ne obmanjujuće.

Kada je Isus živio na ovoj Zemlji, želeo je da bude prihvaćen zbog onoga što zaista jeste: Božji Sin. Na sličan način, Bog ne želi da se Biblija čita kao svaka druga knjiga. Želi da bude prihvaćena zbog onoga što zaista jeste:

pisana Božja reč. Kao takva, Biblija ima urođeni autoritet koji prevazilazi svaku ljudsku mudrost. Ovo određuje Bibliju kao jedino Božje merilo za sve doktrine i versko iskustvo.

Naravno, Isus Hristos i Biblija nisu isto. Postoje značajne razlike. Biblija nije Božje utelovljenje. Bog nije postao knjiga. Mi ne obožavamo knjigu. Mi se klanjamo Spasitelju koji je objavljen u Bibliji. Međutim, bez Biblije, ne bismo mnogo znali o Isusu. Bibliji bez Isusa nedostajala bi najvažnija poruka. Međutim, bez Biblije ne bismo znali da je Isus obećani Mesija. Ne bismo Ga mogli prihvatiti kao Spasitelja. Bili bismo izgubljeni. Prema tome, Biblija je suštinska i neophodna za našu veru.

Pismo

Pismo ne samo da je temelj naše vere, već Bibliji takođe treba da pristupimo verom ako želimo da se na ispravan način postavimo prema njenoj božanskoj prirodi. U tekstu Jevrejima 11,6. čitamo da „bez vere nemoguće je ugoditi Bogu“. Biblijska poruka koja menja život ne može se sagledati na odgovarajući način sa određene udaljenosti, već mora biti prihvaćena verom i mora joj se biti poslušna iz ljubavi.

TREĆI DEO: PRIMENA U ŽIVOTU

Saznanje da Biblija ima božanski autoritet motiviše nas da se ophodimo prema njoj sa poštovanjem i ljubavlju. Kada nešto volimo, o tome nećemo govoriti neozbiljno. Način na koji govorimo o Bibliji treba da otkrije da duboko cenimo Božju reč. To će postati očigledno ne samo po načinu na koji nosimo i držimo Bibliju, već što je još važnije, kako sledimo i primenjujemo njena učenja u svom životu. Treba da negujemo stav zahvalnosti i vernosti. Biti veran pisanoj Božjoj reči ne znači obožavati knjigu. U pitanju je više izraz naše ljubavi prema trojedinom Bogu o kome govori ova knjiga. „Jer je ovo ljubav Božija da zapovijesti Njegove držimo, i zapovijesti Njegove nijesu teške.“ (1. Jovanova 5,3) Biblija nas upoznaje sa živim Bogom i pomaže nam da postanemo sličniji Isusu.

Kako izgleda stav zahvalnosti i vernosti prema Pismu? Kako se autoritet Pisma razlikuje od autoriteta druge literature? Na kom polju ste bili u iskušenju da ne sledite Bibliju zbog ličnih iskustava i osećanja koja su vas vodila u drugom pravcu? Kako možete steći poverenje u Bibliju?

Biti veran Pismu nije isto što i biti veran svojim omiljenim idejama o Bibliji. U drugom slučaju, bio bih veran samo sebi. Međutim, vernost Pismu poziva nas da dozvolimo Bibliji da oblikuje i menja naše misli i dela.

3. biblijska doktrina Kako su Isus i apostoli gledali na Bibliju

---

Ključni tekstovi: Matej 4,1–11; Matej 22,37–40; Luka 24,13–35.44.45; Luka 4,25–27; Dela 4,24–26.

PRVI DEO: OPŠTI PREGLED

Poziv reformacije glasio je *ad fontes* – „vratiti se izvorima“. U svetlosti prosvetljenosti, ovaj moto značio je da su reformatori odlučili da se vrate Pismu kao originalnom izvoru da bi na pravi način shvatili prirodu hrišćanstva i dužnosti hrišćana. Reformatori su odbili da temelje svoje razumevanje Pisma na tradicijama i zloupotrebama koje su karakterisale srednjovekovnu crkvu. Danas savremene pretpostavke koje potiču iz sekularnog pogleda na svet umanjuju vrednost Biblije i pretpostavljaju da se temelji na pogrešnim i primitivnim idejama koje treba ili prilagoditi ili odbaciti. Prema tome, hrišćani se, takođe, moraju „vratiti izvorima“.

Glavni uzor na koga treba da se usredsredimo jeste Isus Hristos. Kako je On posmatrao Pismo? Da li je izražavao sumnju u određene delove Pisma? Ili je navodio tekstove iz Biblije (Stari zavet u Njegovo vreme) kao autoritet za sve oblasti u životu? Ovo savremeno, naučno doba smatra da Bog ne postoji. U najboljem slučaju, tvrdi da se Bog ne meša u ljudsku istoriju. Umesto da sledimo takve pretpostavke, zar ne bi trebalo da ispitamo svaku takvu tvrdnju onim što Pismo kaže da je Isus učio i u šta je verovao? Šta je sa Njegovim učenicima, apostolima, koji su napisali veliki deo Novog zaveta? Zar nisu i oni sledili Njegov primer? Ove sedmice osvrnućemo se na Isusa i apostole da bismo videli kako su oni koristili i tumačili Pismo. Smatramo da njihove metode tumačenja i primene i dalje služe kao pouzdan vodič i nadahnuće za nas danas.

DRUGI DEO: KOMENTAR

Ilustracija

Godine 1521, rimski car pozvao je Martina Lutera u Vorms, u Nemačkoj, u kome je čekao suđenje od strane Sabora. Bio je to presudni trenutak za reformaciju. Da li će Luter odbaciti svoje spise koji su uzdrmali celu Evropu? Ili će se držati principa *sola Scriptura*, „samo Biblija“, kao svog merila? Luter je stao pred cara i najviše građanske i crkvene vlasti. Delo umetnika Lukasa Kranača nastalo te iste godine predstavlja jasne Luterove crte lica koje odražavaju snagu i odlučnost. Kada je došao trenutak, govorio je otvoreno i iskreno: „Pošto vaše veličanstvo i vaša visočanstva zahtevaju od mene jasan, jednostavan i precizan odgovor, daću vam ga. Ja ne mogu pokoriti svoju veru ni papi ni saborima, jer je jasno kao dan da su često grešili ili se suprotili jedni drugima. Ukoliko, prema tome, ne budem osvedočen dokazima iz Pisma ili vrlo jasnim razlozima, ukoliko ne budem uveren uz pomoć tekstova koje sam naveo, i ukoliko na taj način moja savest ne bude vezana Božjom Rečju, ja se ne mogu i ja se neću odreći, jer nije sigurno za hrišćanina da govori protivno svojoj savesti... Tako mi Bog pomogao! Amin!“ (Hajnrh Behmer [Heinrich Boehmer] *Martin Luther: Road to Reformation* [New York: Meridian Books, 1957], str. 415)

Pismo

Ključan trenutak u zemaljskoj istoriji nastupio je kada je sotona kušao Isusa posle Njegovog krštenja i iskustva u pustinji. Samo 40 dana ranije, Otac je izjavio prilikom Isusovog krštenja: „Ovo je Sin moj ljubazni koji je po Mojoj volji.“ (Matej 3,17) Sotona je sada dovodio u sumnju Njegov položaj. Da li je Isus bio ono što je Otac rekao da jeste? Pitanje se ticalo pouzdanosti Božje reči. U svom prvom odgovoru Isus navodi tekst iz 5. Mojsijeve 8,3: „Da bi ti pokazao da čovjek ne živi o samom hljebu nego o svemu što izlazi iz usta Gospodnjih.“ Kontekst ovog stiha odnosi se na Božje staranje o starom Izrailju dok su lutali u pustinji 40 godina. Bog ih je

učinio poniznima i hranio ih da bi se u potpunosti oslonili na Njega. Navodeći ovaj tekst iz Pisma, Isus kaže: „Moj Otac koji se starao o Izrailju 40 godina, staraće se i o Meni. Verujem samo u Njegovu reč jer znam da On nije samo izvor hrane, već izvor života.“ Ovde se takođe javlja dublja implikacija. Isus se pokorava svome Ocu, kao što je stari Izrailj učen da se pokori Božjoj reči. Isus ne govori oslanjajući se na svoj autoritet, već na osnovu autoriteta Pisma, prema Mojsijevim rečima. Tvrdnja iz 5. Mojsijeve je sledeća: pošto se Bog starao o Izrailju i sačuvao ih kao svoj narod da bi ušli u Obećanu zemlju, oni treba da „drže zapovijesti Gospoda Boga svojega hodeći putevima Njegovijem i bojeći se Njega“ (5. Mojsijeva 8,6).

„Isus je sreo sotonu rečima iz Pisma: 'Pisano je', rekao je On. U svakom iskušenju oružje Njegovog vojevanja bila je Božja reč. Sotona je tražio od Hrista neko čudo kao znak Njegove božanske prirode. Međutim, ono što je veće od svih čuda, čvrsto pouzdanje u 'Ovako veli Gospod' (Isaija 7,7), bio je znak koji se nije mogao pobiti. Dok god je Hristos ostao na tom položaju, kušač nije mogao da ostvari preimućstvo.“ (Elen Vajt, *Čežnja vekova*, str. 120. original) Kako danas pristupamo iskušenju? Da li je pismo skriveno u našem srcu da se možemo pozvati na njega i odgovoriti kušaču? Nikada ne možemo biti prisiljeni da pokorimo svoju volju iskušenju, i imamo isti izvor kao i Isus – Njegovu reč.

Ilustracija

Dvadeset i trećeg oktobra 1844. godine vladala je velika tuga i razočarenje kada su adventistički vernici shvatili da se Isus nije vratio kao što su očekivali. Prodali su svoje domove i imovinu. Dali su sve za objavljivanje vesti da će Isus doći toga dana. Sada je njihova najveća nada bila srušena. Neki od vernika napustili su veru. Mnogi su se suočili sa ismevanjem skeptika koji su sve vreme sumnjali. Šta je pošlo naopako? Da li je sve što su saznali proučavanjem proročanstava bilo uzaludno? Međutim, kada su se vratili Pismu, shvatili su da datum nije bio pogrešan; pogrešno su razumeli značenje „čišćenje Svetinje“. Čišćenje Svetinje nije bilo uništenje Zemlje, već Hristov prelazak u Svetinju nad Svetinjama da bi započeo sledeću fazu svog dela pomirenja. Adventistički vernici proučavajući shvatili su proročanstvo iz teksta Otkrivenje 10,9.10 – dragu poruku knjige koja je postala veliko razočarenje. Ovo razočarenje nije bilo novo iskustvo za vernike. I ranije su ga doživeli.

Pismo

Učenici nisu razumeli Hristovu smrt na krstu. Verovali su zajedno sa ostalim Judejcima da će Mesija uspostaviti zemaljsko carstvo i da će ih osloboditi od tlačiteljske rimske sile. Sada kada je Isus bio mrtav i pogreben, bili su skrhani. Odgovor na njihovo razočarenje bio je isti kao i odgovor dat ranim adventističkim vernicima. Trebalo je da se vrte Pismu. Isus im je pokazao put. „I počevši od Mojsija i od sviju proroka kazivaše im što je za Njega u svemu Pismu.“ (Luka 24,27) Izlaganje je bilo temeljno da bi učenici mogli uvideti da sve što je napisano o Njemu „u zakonu Mojsijevu i u Prorocima i u Psalmima“ treba da se izvrši (Luka 24,44). U ovom tekstu jasno se upućuje na tri podele Starog zaveta koje obuhvataju „celo Pismo“. Isus se molio za svoje učenike: „Osveti ih istinom svojom; Riječ je Tvoja istina.“ (Jovan 17,17) Isus je smatrao da celo Pismo ima autoritet. Ono je bilo temelj Njegovog autoriteta, službe i misije.

Učenici su primili Isusova učenja u srce i učinili ih suštinom jevanđelja i poslanica upućenih crkvama. Matej je u velikoj meri navodio tekstove iz proročanstava iz Starog zaveta. Luka je započeo svoje Jevanđelje rodoslovom, pokazujući da je Isus Mesija. Pavle potvrđuje da „sve je Pismo od Boga dano, i korisno za učenje, za karanje, za popravlanje, za poučavanje u pravdi, da bude savršen čovjek Božij, za svako dobro djelo pripravljen“ (2. Timotiju 3,16.17). U Jevrejima 11 Pavle navodi mnoge muškarce i žene kao heroje vere, prihvatajući njihova iskustva i tamošnje prilike iz Starog zaveta kao istinite. Nikada nijedan novozavetni pisac nije sumnjao u autentičnost, istorijske činjenice, proročanstva ili učenja Bibije. Oni posmatraju izveštaje iz Pisma isključivo kao ona koja imaju autoritet. Primeri Isusa i apostola daju nam najjasniji dokaz o tome kako

pristupiti Pismu. Dozvolili su Pismu da tumači Pismo. Oslonili su se na Pismo kao na svoju odbranu u vreme iskušenja i tražili jasno „tako kaže Gospod“ u najjednostavnijem razumevanju biblijskog teksta i njegovoj primeni.

TREĆI DEO: PRIMENA U ŽIVOTU

Devedesetih godina pokret ŠBIU postao je popularan među hrišćanima. Mladi su nosili narukvice sa akronimom ŠBIU, „Šta bi Isus uradio?“ Ovo pitanje takođe je prikladno kada razmišljamo o tome kako pristupiti Bibliji. Možemo izmeniti akronim u ŠBIR, ili „Šta bi Isus rekao?“ Šta bi Isus rekao o savremenim tumačenjima koja odbacuju istorijsku istinitost važnih događaja u Starom zavetu? Šta bi Isus rekao o tvrdnjama u korist verovanju da Stari zavet iznosi drugačije poruke od Novog zaveta i da njegova vrednost treba da bude umanjena, a on postavljen na položaj sa manjim autoritetom? Šta bi Isus rekao osobi u crkvi koja uporno tvrdi da su određeni tekstovi iz Novog zaveta primenjivi samo na crkvu (na primer, crkvu iz Efesa ili Korinta) kojoj je određena poslanica upućena? Da li bi Isus ograničio autoritet Biblije? Kako se kao Hristovi učenici možemo ugledati na Njegov pristup Pismu? Da li ćemo pokušati da tumačimo reči i da ih izokrenemo kao što su to činili fariseji i sadukeji u nameri da Isusu postave zamku?

1. Zamolite članove razreda da ispričaju iskustva u kojima su im na um došli određeni tekstovi iz Pisma kada su bili u iskušenju da napuste Isusa. Kakve blagoslove primamo kada napamet učimo biblijske tekstove i čuvamo ih u srcu? Koliko ste Božjih obećanja sačuvali za vreme kada možda više ne budete imali Bibliju?
2. Razmislite o drugim primerima kada su Isus i Njegovi učenici temeljili svoje tvrdnje na Pismu. Koliko su uspešne bile te tvrdnje?

4. biblijska doktrina Biblija – autoritativni izvor naše teologije

---

Ključni tekstovi: Isaija 8,20; Marko 7,1–13; 1. Korinćanima 11,2; 2. Solunjanima 3,6; Rimljanima 2,4; Titu 3,4.5; 1. Jovanova 2,15–17; 2. Korinćanima 10,5.6; Priče 1,7; Priče 9,10; Jovan 5,46–48; Jovan 7,38.

PRVI DEO: OPŠTI PREGLED

Često nismo svesni uticaja drugih izvora na naše razmišljanje i učenja. Čak i ako želimo da živimo samo po Pismu, naše shvatanje Pisma je u velikoj meri oblikovano od strane brojnih činilaca i pod njihovim je uticajem: tradicije na koje smo navikli i u kojima smo odrasli, način na koji smo naučeni da razmišljamo, način na koji koristimo svoj razum da objasnimo određene stvari, naše iskustvo sa određenim ljudima i idejama, kultura koja nas okružuje i oblikuje. Prioritet koji dajemo nekom izvoru ili kombinaciji izvora ima značajan uticaj na naša učenja; na kraju određuje pravac celokupne teologije. U katoličkoj i pravoslavnoj crkvi, tradicija često ima važnu i odlučujuću ulogu. U harizmatskoj i Pentakostalnoj crkvi, iskustvo se često smatra konačnim autoritetom. U liberalnoj teologiji, ljudski razum često ima poslednju reč u odlučivanju šta je prihvatljivo a šta nije. Zatim, na svaku crkvu u određenoj meri utiče lokalna kultura. Takođe, nijedna crkva ne postoji bez Biblije. Ne želimo veru koja je lišena svakog iskustva i u kojoj ne razmišljamo – veru koja je nerazumna i koju pozitivne tradicije ne odobravaju. Važno je biti svestan svih tih uticaja i shvatiti pozitivan doprinos koji svaki izvor ima na našu veru. Međutim, izuzetno je važno da jasno uočimo ograničenja svakog izvora. Postavlja se presudno pitanje: Kom izvoru dajemo konačni i najviši autoritet kad je reč o veri i praksi?

DRUGI DEO: KOMENTAR

Tradicija

Tradicija je često na lošem glasu. Povezuje se sa određenim uskim pogledima koji se ropski drže strogih ponavljanja i izvođenja određenih obreda i praksi. Međutim, nije sva tradicija loša.

Setite se nekih pozitivnih aspekata koje svaka tradicija ima. Stvara određenu strukturu i pruža stabilnost. Povezuje nas sa našom prošlošću, a možda čak i sa našim poreklom. Prenosi vrednosti i pojedinosti koje su nam važne. Pomaže nam da održimo sećanje na značajne događaje i stvari. Sve ove odlike su dobre.

Problem nastaje kada te tradicije postanu zasebna celina i na kraju postanu važnije od onoga što su prvobitno pokušale da sačuvaju. Tradicije su, takođe, sklone da vremenom rastu i dodaju aspekte koji premašuju ono zahvaljujući čemu je tradicija nastala.

U Galatima 1,9. Pavle opominje vernike da ne propovedaju drugo jevanđelje od onoga koje su primili. Prema tome, postoji tradicija koju je Bog uveo, ali postoje i ljudske tradicije koje nisu prvobitno deo Božjeg plana ili Božje reči.

Iskustvo

Ljudska bića su stvorena sa sposobnošću da dožive ljubav. Mi možemo da iskusimo lepotu, harmoniju, muziku i umetnost, i da se ophodimo prema stvarima i drugim odnosima na način koji je daleko više od racionalnog. Iskustvo je deo našeg života i takođe stvara značajan deo našeg duhovnog života sa Bogom.

Razmislite o stranama svoje vere u kojima su iskustvo radosti, opraštanja, čiste savesti i dela ljubavnosti i ljubavi pozitivno uticali na vaš odnos sa Bogom i drugim vernicima.

U kom smislu je iskustvo odbacivanja, predrasuda, mržnje, sumnje, zavisti i ljubomore negativno uticalo na vaš odnos i shvatanje Boga? Čemu nas to uči o našoj odgovornosti da budemo žive Hristove poslanice (2. Korinćanima 3,2.3) koje drugi ljudi mogu da čitaju kada žele da nauče nešto o Bogu?

Ilustracija

Iskustvo koje stičemo kao ljudi je snažno, ali nas takođe može obmanuti i povesti u pogrešnom pravcu. Kako biste reagovali ukoliko vam harizmatična hrišćanka kaže da joj je Bog rekao da proslavlja Boga nedeljom iako Biblija jasno kaže da je sedmi dan Subota sveti dan odmora? Šta treba da činimo ako je iskustvo jednog posebnog duhovnog dara učinjen merilom onoga šta znači živeti životom ispunjenim Duhom?

Kultura

Reč *kultura* potiče od latinske reči *cultura*, odnosno reči *colere* što znači uzgajati. Kultura obuhvata, između ostalog, niz običaja, vrednosti, društveno ponašanje i norme koja pronalazimo u ljudskom društvu. Bog nam je dao sposobnost da oblikujemo kulturu, ali smo u isto vreme ipak svi mi pod uticajem kulture u kojoj živimo.

Biblija je nastala u posebnoj kulturi. Korisno je poznavati kulturu Pisma da bismo bolje shvatili ono što je u njoj zabeleženo. Kultura u kojoj je Pismo nastalo ne čini Pismo jednakim kulturi. Uostalom, Pismo je otkrivena Božja reč. Kao takva, Biblija može da ima pozitivan uticaj na ljudsku kulturu i da uzdigne bilo koje društvo.

Nijedna kultura nije savršena. Svaka kultura je pogođena grehom. Otuda, nije sve u kulturi pozitivno. Pojedine kulturološke stvari mogu imati negativan uticaj na našu veru ili možda čak mogu biti demonske po svom poreklu. Kako možemo razlikovati pozitivne i negativne aspekte naše kulture? Kako možemo izbeći da unesemo kulturu u bogoslužjenje? Zašto moramo biti u kulturološkom smislu relevantni da bismo dosegli druge ljude? Kako Biblija može postati konačno merilo u tom nastojanju?

Razum

Bog nas je stvorio sa sposobnošću da mislimo. Veliki deo Biblije nas poziva da razmatramo ono što je napisano u Pismu i podstiče naše misli i razmišljanja. Pitanje koje se ponavlja „Šta mislite?“ (Matej 17,25; Matej 18,12; Matej 21,28; Matej 22,17; Matej 22,42; Matej 26,66, itd.) ili slično pitanje „Zar niste čitali?“ (Matej 12,3.5; Matej 19,4; Matej 21,16; Matej 21,42; Matej 22,31, itd.) ukazuju da Bog želi da koristimo svoj um da bismo razumeli Njega i Njegovu reč. Iako Boga možemo shvatiti tačno i ispravno, moramo priznati da nikada nećemo u potpunosti shvatiti sve u vezi sa Bogom. Uostalom, mi smo stvorena bića. Mi nismo Bog! Zatim, naše razmišljanje je pomračeno i pod uticajem greha. Prema tome, treba čak i svoje misli da dovedemo u „pokornost Hristu“ (2. Korinćanima 10,5). Ako nismo spremni da pokorimo svoje misli višem autoritetu Pisma, brzo ćemo početi da sudimo sve većem broju biblijskih tekstova u skladu sa onim što smatramo da je razumno i istinito, čineći tako naš razum merilom onoga što možemo ili ne možemo da prihvatimo. Ovakav stav eliminiše čuda u Bibliji i utiče na biblijske istine kao što su učenje o Bogu i Njegovoj trojedinj prirodi, Hristovoj božanskoj prirodi, ličnosti Svetog Duha, telesnom vaskrsenju ili odnosu između ljudske slobodne volje i Božje vrhovne vlasti, da navedemo samo nekoliko učenja. Na kraju da zaključimo, „kritički metod mora doživeti propast zato što ga je u suštini nemoguće upotrebiti. Jer uzajamni odnos i jedinstvenu celinu sa otkrivenjem ne stvara kritika već poslušnost; ne radi se o ispravkama... već stavu neka ja budem promenjen.“ (Gerhard Majer [Gerhard Maier], *The End of the Historical-Critical Method* [St. Louis: Concordia, 1977], str. 23)

Biblija

Biblija je naš najviši i konačan autoritet u svim pitanjima vere i prakse zato što verujemo da je Sveti Duh nadahnuo pisce Biblije da na pouzdan i verodostojan način zapišu ono što Bog želi da prenese preko njih. Isus i apostoli su se odnosili prema Pismu imajući ovo na umu. Prema Isusovim rečima Božja reč je istina (Jovan 17,17). On kaže da ako ne verujemo Mojsiju, nećemo verovati Njegovim rečima (Jovan 5,46.47). Za Isusa Pismo je merilo naše vere: „Koji Me vjeruje, kao što Pismo reče, iz njegova tijela poteći će rijeke žive vode.“ (Jovan 7,38) Apostoli na sličan način stalno upućuju na Pismo kao merilo svog učenja (Dela 17,11, Rimljanima 10,11) i veruju „što se naprijed napisa za našu se nauku napisa, da trpljenjem i utjehom Pisma nad imamo“ (Rimljanima 15,4). Ne možemo biti u većoj meri apostoli u svom ophođenju prema Pismu nego što su bili sami apostoli, i ne možemo biti više hrišćani nego što je Hristos bio. On je naš primer. Činimo dobro ako Ga sledimo u tome kako je koristio Pismo i upućivao na njega kao odlučujuće merilo za svoju veru.

TREĆI DEO: PRIMENA U ŽIVOTU

Kada volimo drugu osobu, nekoliko činilaca o kojima smo razgovarali ove sedmice stupaju na scenu. U ljubavi doživljavamo snažna osećanja. Ipak, ljubav je više od osećanja. Kada volimo drugu osobu, mi obično imamo neke dobre razloge zašto je naša ljubav prema toj osobi stvarna i zašto druga osoba voli nas. Ipak, nije mudro da našu ljubav temeljimo samo na razumu.

Kada stupimo u vezu, skloni smo da uspostavimo neke zajedničke običaje ili tradicije koje nas podsećaju na značajne zajedničke trenutke. Međutim, kada ti običaji postanu važniji od samog odnosa, znači da smo krenuli pogrešnim putem i da smo izgubili nešto suštinsko. Kada pokazujemo svoju ljubav prema drugoj osobi, obično to činimo na načine koji podsećaju i odražavaju uobičajene običaje i norme naše kulture. Međutim, kada dozvolimo da samo kultura definiše kako treba pokazivati ljubav, možemo biti brzo navedeni da učinimo stvari koje su jasno zabranjene u Pismu. Iz tog razloga, treba nam izvor koji će voditi i upućivati našu ljubav i naš život, a koji nije samo ljudskog porekla. Treba nam pouzdan izvor koji ide dublje od onoga što osećamo, koji je viši od onog što mislimo, i značajniji od svake ljudske tradicije i kulture. Hvala Bogu za Njegovu trajnu i pouzdanu Reč koju pronalazimo u Bibliji.

5. biblijska doktrina Samo Pismo – *Sola Scriptura*

Ključni tekstovi: Jevrejima 4,12; 1. Korinćanima 4,6; Isaija 8,20; Titu 1,9; 2. Timotiju 1,13; Luka 24,27.44.45.

PRVI DEO: OPŠTI PREGLED

Biblija i protestantizam isprepletani su u zajedničkoj istoriji. Mogli bismo reći da je istorija hrišćanstva u određenom smislu istorija tumačenja Biblije. Princip *sola Scriptura* – samo Pismo – bio je bojni poklič protestantske reformacije. *Sola Scriptura* uzdigao je ulogu Pisma učinivši ga jedinim merilom i normativnim izvorom teologije. Pored toga, princip *sola Scriptura* bio je oruđe za kritikovanje struktura crkvene moći i dugogodišnje crkvene tradicije. Ovaj princip položio je Bibliju u ruke običnog naroda. Kao takav, *sola Scriptura* je princip koji upućuje kritiku i vodi, i koji usmerava život crkve. Ukazuje na ubeđenje da je Biblija, i samo Biblija, jedini kriterijum hrišćanske vere i života. Ono čega se držimo kad je u pitanju vera istinito je jedino ako naša verovanja odgovaraju svedočanstvu celog Pisma (*tota Scriptura*). Ovakvo učenje nagoveštava jedinstvo Pisma i premisu da je Biblija dovoljno jasna u svojim iskazima.

Prema tome, *sola Scriptura* mnogo je više od slogana reformacije. Bez Biblije, reformacija ne bi bila u stanju da izvrši ono što je učinila. *Sola Scriptura* takođe ukazuje na brojna načela važna za tumačenje Pisma koja su

tesno isprepletana sa ovim principom. Ove sedmice detaljnije ćemo proučiti neke od ovih principa tumačenja.

DRUGI DEO: KOMENTAR

Kada potvrdimo da je princip *sola Scriptura* važan za našu veru, priznajemo jedinstveni božanski autoritet Biblije u odnosu na svaki drugi izvor koji može da utiče na naša učenja. *Sola Scriptura* ne znači *solo Scriptura* (Pismo bez pratnje). Postoje i drugi izvori koji su neizbežno deo naših verovanja. Međutim, samo je Pismo vladajuće merilo i konačan autoritet u odnosu na svaki drugi izvor kada je reč o veri i praksi. Pismo se izdiže iznad svakog učenja crkve. Pismo nije podređeno sudu nauke ili glasu većine, niti bilo kakvoj tradiciji, razumu ili iskustvu. Elen Vajt kaže: „Bog će na Zemlji ipak imati svoj narod koji će uzdizati Bibliju i samo Bibliju kao merilo svake nauke i osnovu svih reformi. Mišljenje učenih ljudi, naučni zaključci, razna vjeruju ili odluke crkvenih sabora, isto tako mnogobrojni i neusaglašeni kao i crkve koje ih zastupaju, niti glas većine – ni jedno od toga ni sve zajedno ne može biti dokaz za ili protiv bilo koje tačke verovanja. Pre nego što prihvatimo bilo koju nauku ili pravilo, moramo kao njegovu potvrdu zahtevati ono jasno 'Tako kaže Gospod'.” (*Velika borba*, str. 595. original)

Biblija ima ovu autoritativnu ulogu zbog svog božanskog porekla i uticaja. Prema tome, ne treba da kažemo manje od onoga što Pismo tvrdi. Niti treba da dodajemo rečima Pisma i idemo preko njegovih jasnih učenja. Na kraju poslednje knjige Biblije, čitamo sledeće upozorenje koje se može primeniti na celo Pismo: „Jer svjedočim svakome koji čuje riječi proroštva knjige ove; ako ko dometne ovome, Bog će nametnuti na njega zla napisana u knjizi ovoj; I ako ko oduzme od riječi knjige proroštva ovoga, Bog će oduzeti njegov dijel od Knjige života, i od Grada svetoga, i od onoga što je napisano u knjizi ovoj.” (Otkrivenje 22,18.19)

Šta mislite zašto je važno da ne dodajemo i ne oduzimamo od reči Pisma? Šta bi se dogodilo ukoliko dodamo njenim istinama ili oduzmemo od njih? Šta bi takvo dodavanje ili oduzimanje značilo za autoritet Pisma? Šta nam ovaj odgovor govori o autoritetu osobe koja dodaje ili oduzima delove Biblije?

Samo je Pismo vladajuće merilo naše vere. Ovo pravilo nagoveštava brojne druge aspekte i principe.

Jedinstvo Pisma

Pismo može da ima ulogu teološkog vodiča i merila samo zahvaljujući svom unutrašnjem jedinstvu. Ovo jedinstvo rezultat je božanskog nadahnuća. Jedinstvo nije nametnuto Pismu već proističe iz njegovog božanskog porekla. Sama Biblija svedoči o ovom jedinstvu činjenicom da novozavetni pisci navode tekstove iz skoro celog Starog zaveta (Pismo njihovog vremena); takođe, Isusove reči i novozavetni spisi imaju isti nivo autoriteta kao i Stari zavet (videti: Luka 10,16; 2. Petrova 3,16). Dakle, nijedan deo Pisma nema veći autoritet od onog drugog. Novi zavet nije važniji od Starog zaveta; Stari zavet se otkriva u Novom.

Da nema božanskog nadahnuća, ne bi bilo jedinstva u Pismu. Bez Božjeg nadahnuća imali bismo samo neskladne i kontradiktorne biblijske spise. Bez jedinstva Pisma ne bismo mogli da razvijemo sveobuhvatnu biblijsku teologiju. Mogli bismo da razgovaramo samo o različitim i nedoslednim učenjima različitih biblijskih pisaca. Samo nam jedinstvo Pisma omogućuje da celo Pismo uzmemo u obzir i da upoređujemo Pismo sa Pismom. Bez jedinstva Pisma ne bismo to mogli činiti. Ne bismo se više osvrtni na Pismo u nastojanju da odgovorima na određena pitanja. Jedinstvo Pisma ima dalekosežne implikacije za naša učenja. Bez osnovne jedinstva Pisma, ne bismo mogli da razlikujemo istinu od zablude. Niti bismo se mogli suprotstaviti teološkim jeresima. Bez jedinstva Pisma imali bismo mnoštvo različitih verovanja u Bibliji, koja bi bila puna protivrečnosti i nedoslednosti. Prema tome, Biblija bi sigurno izgubila mogućnost da bude merilo i vodič za ono u šta verujemo, i ne bi mogla doneti teološko jedinstvo među vernicima.

Primena

Danas pojedini ljudi tvrde da Novi zavet ima veći autoritet od Starog. Izjavljuju da Stari zavet uči o gnevu, osveti i spasenju koje se temelji na našim delima, dok u Novom zavetu nalazimo ljubav i milost, opraštanje i blagodat. Prema tome, smatraju da ne postoji jedinstvo misli. Otuda se Novom zavetu, a naročito Isusovim rečima, daje prednost u odnosu na reči iz Starog zaveta. Kako biste odgovorili na takav stav? Kakve probleme uočavate u ovakvom pristupu? Kakve implikacije ovakvo gledište ima kad je reč o autoritetu Biblije?

Jasnoća Pisma

Kada se pozivamo samo na Pismo, posredno izražavamo svoje ubeđenje da je ono što Pismo tvrdi dovoljno jasno, da može da se shvati i primeni u praksi. Najteži tekstovi u Bibliji možda nisu oni koji nam stvaraju poteškoće zbog našeg ograničenog razumevanja. Najteži tekstovi mogu biti oni koje jasno razumemo, ali se često opiremo da ih sledimo. Bibliju podjednako jasno mogu razumeti i deca i odrasli. Ipak, postoji beskrajn raspon biblijskih istina izvan onoga što znamo. Prema tome, čak i najobrazovaniji umovi imaju dovoljno prostora da napreduju u dubljem razumevanju i znanju.

Pismo stalno iznova tvrdi da je dovoljno jasno da ga mogu razumeti oni koji ga čitaju i slušaju (videti: Nemija 8,8.12; Efescima 3,4; Matej 21,42; Matej 12,3.5; Matej 19,4, Matej 22,31; Marko 12,10.26; Luka 6,3). Pošto je Pismo dovoljno jasno, mi smo potpuno odgovorni za ono što činimo ili ne činimo kada ga shvatimo.

Kakvo dobro bi Pismo donelo da je neshvatljivo i nejasno? Da li bi tada delovalo kao merilo i vodič? Objasnite.

Pismo tumači Pismo

Zbog jedinstva Pisma, Biblija može da funkcioniše kao sam svoj tumač. Jedan deo Pisma može da rasvetli druge delove. Prema tome, pažljivo treba da razmatramo istorijske i literarne okvire biblijskih izjava, a ne da jednostavno gomilamo tekstove u kojima se javlja ista reč. Kada Pismu damo priliku da rasvetli druge delove Pisma u kojima se javlja ista misao ili reč, treba da uzmemo u obzir sve što Pismo kaže o datoj temi. Pažljivo poređenje i proučavanje Pisma treba da ima prioritet u odnosu na druge komentare ili druge pisce koji pišu o biblijskim temama ili tumače Pismo. Čak ni spisi Elen Vajt ne treba da budu zamena za pažljivo proučavanje Biblije. Iako možemo da steknemo dragocene uvide iz njenih komentara, ona ne može da zameni lično temeljno istraživanje Biblije.

TREĆI DEO: PRIMENA U ŽIVOTU

Nije potrebno da nam sveštenici, crkvena učenja ili drugi autoriteti tumače Pismo. Postoji sveštenstvo svih vernika. Ipak, mudrost počiva u kolektivnom znanju onih koji takođe proučavaju Bibliju. Bog isto tako vodi i druge vernike, a nova svetlost podneće test najbrižljivijeg istraživanja od strane onih koji takođe cene poruku Biblije. Prema rečima Elen Vajt: „Bog nije zaobišao svoj narod izabravši jednog pojedinca ovde i drugog pojedinca tamo kao jedino dostojne da im poveri svoju istinu, On ne daje jednom čoveku novu svetlost suprotnu utemeljenoj veri Crkve kao celine... Neka se niko ne oslanja na sebe kao da mu je Bog dao posebnu svetlost, veću od one koju je dao njegovoj braći... Neko prihvati neku novu i originalnu misao koja se na izgled ne sukobljava sa istinom. On... se bavi njome sve dok ne počne da mu izgleda posebno lepa i vrlo značajna, jer je sotona sposoban da joj da taj lažni izgled. Konačno mu to postaje centralna tema koja istiskuje sve ostale, najvažnija tačka oko koje se sve okreće, a istina se iskorenjuje iz srca...Ja vas opominjem da se čuvate tih sporednih pitanja, čiji je cilj da um odvrte od istine. Zablude nikada nije bezopasna. Ona nikada ne posvećuje, već uvek unosi smutnju i neslogu.“ (*Događaji poslednjih dana*, str. 73.74; str. 90.91. original)

Na koje načine ste u opasnosti da postanete toliko zaokupljeni „novom svetlošću“ da stvorite zabunu i unesete razdor? Zašto je mudro savetovati se sa drugima? Kakva opasnost leži u prihvatanju „nove svetlosti nasuprot utvrđenoj veri tela“ Hristovog?

6. biblijska doktrina Zašto je potrebno tumačenje?

Ključni tekstovi: Jevrejima 11,6; Luka 24,44.45; 1. Korinćanima 12,10; 1. Korinćanima 14,26; Jovan 1,41; Jovan 9,7; Dela 9,36; Luka 24,27; Dela 17,22–26; Jovan 9,39–41; Jovan 12,42.43; Nemija 8,1–3.8.

PRVI DEO: OPŠTI PREGLED

Ponekad ljudi kažu da shvataju Bibliju upravo onako kako glasi i da nema potrebe da je tumače. Iako je pohvalno da Bibliju ozbiljno shvatimo i da budemo spremni da sledimo njene naloge, niko ne pristupa Bibliji praznog uma. Naše misli i razumevanje pod uticajem su obrazovanja, porodice, kulture u kojoj rastemo i ličnog iskustva. Svi mi imamo određene pretpostavke sa kojima pristupamo tekstu. Čitanje i proučavanje biblijskog teksta neizbežno uključuje određeno tumačenje. Biblija je napisana na jezicima (grčkom, jevrejskom, aramejskom) sa kojima mnogi od nas nisu imali dodira i čije samo osnove poznajemo. I kao što svaki prevodilac zna, svaki prevod na drugi jezik uključuje određeni oblik tumačenja. Morate veoma dobro poznavati jezik da biste razumeli istančane pojedinosti ili da biste prepoznali ironiju. Takođe, naše misli pomračene su grehom i iz tog razloga nisu neutralne kada se radi o duhovnim pitanjima. Sama činjenica da postoje različite crkve i verske zajednice, iako sve one tvrde da žive po Bibliji, pokazuje da smo svi skloni određenom obliku tumačenja. Ipak, proučavamo istu Knjigu i možemo doneti zaključke koji nas ujedinjuju, uprkos svim prethodnim razlikama. Tumačenje je suštinsko za razumevanje, i ove sedmice proučavaćemo metode tumačenja koje će nas voditi u istraživanju Biblije.

DRUGI DEO: KOMENTAR

Značenje rečenice ne određuje se samo pojedinim rečima koje su upotrebljene, već kontekstom u kome se te reči koriste. Ako na adekvatan način ne uzmemo u obzir uži i širi literarni kontekst određene izjave i način na koji se reči koriste u tom primeru, brzo ćemo doneti pogrešne zaključke. Slično tome, treba da uzmemo u obzir istorijsku pozadinu teksta. To nam pomaže da ga smestimo u određeni okvir. Svaki tekst bez konteksta brzo postaje izgovor za sopstveno mišljenje. Ukoliko zanemarimo kontekst, ubrzo ćemo u tekstu pročitati nešto što pisac zapravo nije nameravao da kaže. To nazivamo *eisegezom*. Umesto da čitamo u tekstu što ne postoji, treba da uradimo temeljnu *egzegezu*. Odnosno, u tekstu treba da čitamo ono što tekst zapravo kaže. Adventistički hrišćani žele da slede samo Bibliju. Nemamo papu ili tradiciju poučavanja koja određuje definitivno značenje Pisma. Prema tome, pažljivo i zdravo tumačenje Biblije je važno za naše učenje i misiju. Ono oblikuje naš teološki identitet i verovanja.

Pretpostavke i pogledi na svet

Svaka osoba drži se brojnih verovanja koja svesno ili nesvesno pretpostavlja da su ispravna. Pretpostavljamo da su tačna iako apsolutno ne možemo da ih dokažemo. Ova najosnovnija ubeđenja o svetu i našim vrednostima opisana su kao pogled na svet. Naš pogled na svet određuje šta je za nas važno a šta nije. On filtrira naša opažanja i tumačenja stvarnosti, i pruža model sveta koji nas vodi u životu. Naš pogled na svet obuhvata naše razumevanje Boga, ljudske prirode, moralnosti i istine. Pogled na svet sačinjen je od verovanja i odgovora na pitanja u ovim oblastima. Naš pogled na svet je pod uticajem naših roditelja, obrazovanja, vršnjaka, iskustva, medija, kulture i religije. Mi svakog dana koristimo svoj pogled na svet i posmatramo i tumačimo stvarnost kroz njega. On utiče na naše razmišljanje, kao i na naša dela i ponašanje.

Razmislite o sledećem

Razmislite o različitim primerima kada naš pogled na svet utiče na naše razmišljanje i ponašanje. Podelite sa članovima razreda izazove koji nastaju kada se sukobe dva različita pogleda na svet.

Dokle god smo spremni da primamo pouke, naš pogled na svet se razvija. Kada učenje i rast korenito izmene mnoga od naših suštinskih verovanja, ili kada doživimo iskustvo obraćenja, naš pogled na svet može da se promeni. Ova promena obično se događa kada se utvrdi da je prethodni pogled na svet pogrešan. Posle takve promene, osoba će nastaviti da vrši usaglašavanje i pokušati da uskladi druga ubeđenja sa ostatkom svojih suštinskih verovanja. Obraćenje Isusu ne briše automatski godine prethodnog obrazovanja. Međutim, uključuje promenu pogleda na svet i usklađivanje svih verovanja sa Biblijom.

Razmislite o sledećem

Pročitajte tekst Luka 24,36–49. Kako je iskustvo vaskrslog Hrista i Njegovo objašnjenje Pisma uticalo na Njegove učenike da drugačije sagledaju stvarnost? Ispričajte kako je vaše iskustvo obraćenja uticalo na vaše razumevanje Biblije. Ako smo i mi postepeno uskladili sva naša prethodna verovanja sa Pismom, šta nam to govori o tome kako treba da se ophodimo prema onima čije razumevanje postepeno napreduje?

Prevod i tumačenje

Ako želite ispravno da tumačite Bibliju, od pomoći je ukoliko proučavate Bibliju na jeziku na kome je napisana. Ako to nije moguće, koristite prevod koji je veran originalnim jezicima. Formalan prevod u prevodilačkom procesu naglašava postizanje jednakosti prevodom reč-za-reč i daje tačniji i doslovniji prevod biblijskih jezika. Kada proučavamo i upoređujemo kako se određene reči zapravo koriste u različitim kontekstima od strane biblijskih pisaca, Biblija sama može da otkrije njihovo značenje. Iako formalan prevod omogućuje odlično proučavanje Biblije, tekstovi mogu biti krući. Za razliku od formalnih prevoda, dinamični prevodi naglašavaju postizanje jednakosti prevodom značenje-za-značenje umesto reč-za-reč. U ovom slučaju prevod je restruktuiran u idiomatsku upotrebu koja predstavlja odgovarajuću misao ili značenje u našem jeziku. Dok su takvi prevodi laki za čitanje, tumačenje može biti zbunjujuće i pogrešno. Konačno, postoje parafrazirani prevodi. Oni su daleko slobodniji od dinamičkih prevoda. Pošto je parafraza više tumačenje nego prevod, takav oblik prevoda nije pogodan za ozbiljno proučavanje Biblije.

Razmislite o sledećem

Ukoliko su na vašem jeziku dostupni različiti prevodi Biblije, pokažite ih u subotnoškolskom razredu i navedite primere različitih prevoda biblijskih tekstova. Učinite to na takav način da slušaoci budu osnaženi u svojoj veri i ohrabreni da ozbiljnije proučavaju Bibliju. Preporučite im za proučavanje pouzdan prevod Biblije na vašem jeziku.

Neke verske zajednice izdaju svoje autorizovane prevode. Hrišćanska adventistička crkva nije to učinila, ali koristi utvrđene prevode koji su dostupni preko biblijskih društava. Pojedini adventisti radili su u biblijskim društvima kako bi pomogli da Biblija postane dostupna onima koji je nemaju i dali značajan doprinos u različitim prevodima Biblije. Razmislite o tome kako možete pomoći u promovisanju, širenju i proučavanju Biblije.

Biblija i kultura

Poznavanje bliskoistočne kulture može biti od koristi za razumevanje određenih biblijskih tekstova. Danas skolari kritičari i dalje smatraju da je Biblija kulturološki uslovljena, tj. da održava kulturu u kojoj je nastala, i da je njen autoritet ograničen, jer je limitirana na određeni kulturološki okvir. Iako je Biblija stvarno napisana u određenoj kulturi, „biblijski pisci tvrde da teološka poruka Pisma nije kulturološki ograničena, primenjiva

samo za određene ljude u određeno vreme, već trajna i univerzalno primenjiva". (Richard M. Dejvidson [Richard M. Davidson], „Biblical Interpretation“, *Handbook of Seventh-day Adventist Theology*, [Hagerstown, MD: Review and Herald, 2000], str. 85) Iako se Isus rodio u određenoj kulturi, On ipak nije Spasitelj samo ljudi svog vremena. On je Spasitelj sveta. To što se pojavio u određenoj kulturi ne čini Ga povezanim isključivo sa tom kulturom, već Mu daje značaj koji prevazilazi sve kulture.

Razmislite o sledećem

Pojedini ljudi se usredsređuju na ono što se razlikuje od kulture do kulture i tako gube iz vida ono što je zajedničko, što je karakteristično za sve ljude u svim kulturama. Koji osnovni aspekti ljudskog postojanja i ljudskih želja su prisutni u svim kulturama? Kako Božji duhovan odgovor na ove aspekte nadmašuje svaku posebnu kulturu i obraća se svim ljudima? Kako možete pomoći da se biblijska poruka primeni na ljude u vašoj kulturi? Kada kultura može postati prepreka za prihvatanje biblijske poruke?

Naša grešna, pala priroda i tumačenje Biblije

Pored svih prethodno spomenutih aspekata koji pokazuju zašto je tumačenje neophodno, postoji još jedan činilac koji se često previdi. On je povezan sa posledicama naše grešne, pale prirode. Pročitajte Efescima 4,17.18. i razmišljajte o Pavlovim rečima u ovom tekstu. Pavle ovde opisuje određene posledice koje su nastale jer su naša srca slepa, a um ništavan. Ponekad je čak i naše razumevanje i tumačenje Pisma iskvareno i zamagljeno zbog našeg greha. Ponekad ne sledimo reči iz Biblije jer se plašimo pritiska vršnjaka ili prezira rodbine i prijatelja. Zato nam je potrebna pomoć Svetog Duha da prosvetli naš um i učini nas spremnima da sledimo ono što smo otkrili.

TREĆI DEO: PRIMENA U ŽIVOTU

Može se dogoditi da neka osoba čuje biblijsku istinu i da joj čitanje Pisma pomogne da uvidi da je Bog stvaran i živ, i da je vredno živeti u skladu sa biblijskom porukom. Međutim, kada neke molitve ne budu uslišene kako se nada, i detetovo zdravlje se nađe u opasnosti, ova osoba pribegava tradicionalnim izvorima isceljenja koji su uobičajeni u njenoj kulturi. Ove tradicionalne načine izlečenja vrše moćni vračevi u zajednici.

Razmislite o sličnim sklonostima i iskušenjima sa kojima se suočavate kada je vaša biblijska vera pred određenim izazovom. U kojim oblastima ste se našli u iskušenju da se oslonite na stečeno obrazovanje ili roditeljsko vaspitanje ili lično iskustvo više nego na biblijsku istinu?

Neki ljudi koji su vaspitavani u skladu sa zapadnom filozofijom i kritičkim razmišljanjem veruju da ne postoji natprirodno biće koje može da deluje u istoriji ili čini čuda. Njihov zatvoreni pogled na svet sprečava ih da mnoge biblijske izveštaje koji govore o natprirodnom prihvate kao stvarne. Kako vaš pogled na svet utiče na vaše tumačenje Pisma?

Osoba mlada u veri želi detaljnije da proučava Bibliju. Koji prevod Biblije biste joj mogli preporučiti?

Zašto je vera važna za ispravno razumevanje Pisma? Kakva je uloga vere u procesu tumačenja?

7. biblijska doktrina Jezik, tekst i kontekst

Ključni tekstovi: 5. Mojsijeva 32,46.47; 1. O carevima 3,6; 4. Mojsijeva 6,24–26; 1. Mojsijeva 1,26.27; 1. Mojsijeva 2,15–23; 1. Mojsijeva 15,1–5.

PRVI DEO: OPŠTI PREGLED

Reči imaju silu. One mogu da podignu narod iz tlačiteljskog ropstva u život oslobođenja i vere. Isus Navin pozvao je narod: „Izaberite sebi danas kome ćete služiti: Ili bogove kojima su služili oci vaši s onu stranu Rijeke, ili bogove Amoreja u kojih zemlji živite; a ja i dom moj služićemo Gospodu.“ (Isus Navin 24,15) Reči takođe mogu biti razorne, upotrebljene da unište i obmanu. Kada je sotona kušao Evu u Edemskom vrtu, posejao je sumnju: „Je li istina da je Bog kazao da ne jedete sa svakoga drveta u vrtu?“ (1. Mojsijeva 3,1) Reči mogu biti optuživačke i osuđivačke, ali i utešne i ljubazne, koje donose isceljenje duši.

Bog je odlučio da istoriju spasenja, pad, plan otkupljenja, obećanje o obnovljenju i Drugi dolazak objavi svetu preko proroka i pisaca. Pisali su na jevrejskom, aramejskom i grčkom – jezicima koji se prilično razlikuju od jezika koje smo učili u detinjstvu. Cela Biblija prevedena je na najmanje 636 jezika, a Novi zavet na još 3 223 jezika ili više, tako da 95 posto stanovnika Zemlje može da čita Božju reč. U pouci za ovu sedmicu razgovaraćemo o tome kako nam tumačenje reči, izraza i narativa iz Pisma unutar njihovog originalnog konteksta pomaže da potpunije razumemo Božju poruku upućenu nama danas.

DRUGI DEO: KOMENTAR

Pismo

Važno je da shvatimo da značenje potiče od najmanjih delova jezika, same pojedinačne reči, i širi se na kontekst rečenice, narativa i na kraju knjige. Reč *dabar* na jevrejskom ima mnoštvo značenja, jer može da označi „reč“, „stvar“, čak i „proročanstvo“. Iz tog razloga, važno je da proučavamo širi kontekst reči kao i to kako se mogu upotrebiti u Bibliji. Jevrejska reč *chesed* (milost) i *shalom* (mir) primeri su vrste reči koje imaju širok semantički raspon i mogu se shvatiti mnogo bolje ukoliko se proučavaju u okviru čitavog konteksta Pisma. U drugim slučajevima, određena biblijska učenja (doktrine) ili ideje najbolje se shvate proučavanjem grupe reči sa sličnim značenjem koje zajedno pružaju široki spektar shvatanja. Jedno takvo učenje na koje se ovakav pristup odnosi jeste biblijski koncept ostatka.

Ilustracija

Hrišćanska adventistička crkva sebe smatra crkvom ostatka iz biblijskog proročanstva. Ona je pozvana da kao pokret u ovo poslednje vreme jasno objavi Trostruku anđeosku vest. Crkva ostatka smatra Subotu pečatom po kome će se poznati narod koji drži zapovesti i ima veru Isusovu (Otkrivenje 14,12). Njihovo držanje zapovesti može se ostvariti samo zahvaljujući Hristovim zaslugama i Njegovoj sili, kao što je prikazano Njegovim primerom kada je pobedio i nasledio venac života (Jovan 16,32.33; 1. Jovanova 4,4; 1. Jovanova 5,4.5; Otkrivenje 2,7.11.17.26; Otkrivenje 3,5.12.21). Međutim, ova tvrdnja Crkve da predstavlja ostatak čini se prilično isključivom i oholom u našem savremenom dobu. Kako znamo da Bog ima ostatak?

Misao o ostatku pronalazimo u celom Pismu. Jedna od reči za „ostatak“ je *sh^e’ār*, koja se u različitim izvedenicama javlja 226 puta u Starom zavetu. Oblik imenice *sh^e’ār* može da označi „ostatak“ Izrailjev (Isaija 10,20) ili ostatak „naroda svojega“ (Isaija 11,11.16; Isaija 28,5). U ovom slučaju, tekst ukazuje da je u pitanju ostatak koga je Bog izabrao. Tekstovi Isaija 4,2–6. i Isaija 6,13. dalje opisuju ostatak koji je prošao kroz vatru

očišćenja božanskog suda i izlazi kao sveti narod. Druge jevrejske reči koje opisuju ostatak takođe se mogu proučavati i obuhvataju izraze kao što su *pālat*, *mālat*, *yāthar*, *sārid* i *'aḥarīt*. Ovi izrazi takođe se moraju proučavati u okviru njihovog konteksta. To svako može da uradi ukoliko ima dobar konkordans. Ovakvo proučavanje otkriva da Biblija opisuje koncept „ostatka“ na nekoliko načina: 1) „Istorijski ostatak“ predstavlja one iz teksta Isaija 1,4–9. koji su preživeli katastrofu. 2) „Verni ostatak“ predstavlja one koji ostaju verni Bogu i koji nose sva obećanja Božjeg naroda. 3) Konačno, „eshatološki ostatak“ predstavlja one koji prolaze kroz nevolje poslednjeg vremena i pojavljuju se kao pobednici na veliki dan Gospodnji da prime Njegovo carstvo. U Otkrivenju, aždaja se gnevi na ženu i kreće da se pobije sa „ostalijem potomstvom njezinijem, koji drži zapovijesti Božije i ima svjedočanstvo Isusa Hrista“ (Otkrivenje 12,17). Bogato značenje svakog od ovih izraza u kontekstu u kome se javljaju doprinosi razumevanju ostalih sve dok, unutar čitavog konteksta Biblije, taj koncept ne postane jasan, i učenik ne počne da shvata celokupnu ideju „ostatka“. (Gerhard F. Hazel, *Understanding the Living Word of God* [Mountain View, Calif.: Pacific Press, 1980], str. 113–116)

Ilustracija

Dva otkrića ili pronalaska u poslednje vreme pomogla su nam da shvatimo poreklo Biblije. Egipatski jezik, koji ima hijeroglifsko pismo, dešifrovao je Žan Šampolion 1822. godine. Ovo otkriće rasvetlilo je davno izgubljene tajne jedne od najstarijih civilizacija i omogućilo nam da uporedimo drevne egipatske tekstove sa biblijskim tekstom. Nekoliko zanimljivih pojedinosti utvrđeno je kroz vreme: 1) Mnoga geografska mesta spomenuta u Bibliji bila su zabeležena od strane Egipćana koji su redovno išli u pohode u Hanan ili trgovali sa tamošnjim stanovništvom. Pronađena su mnoga podudaranja i slaganja između imena i mesta spomenutih u Egiptu i Bibliji. 2) Brojne egipatske pozajmljenice pronađene su naročito u prvih pet knjiga Pentateuhe. Skolari su dokumentovali mnoge pozajmljenice, kao što je *tevah*, reč za „kovčeg“, koja je izvedena od egipatske reči koja znači „kutija“, „sanduk“ ili „škrinja“. Ova reč je upotrebljena i za Nojevu barku i za korpu u koju je Mojsije stavljen kao novorođenče. Ime koje se u Bibliji koristi za Egipat je *Mitzraim*. Ovo ime je dualna reč u jevrejskom i potiče od egipatske reči *msr*, koja znači Egipat. Dualni završetak ukazuje na „dve zemlje“, Gornji i Donji Egipat. Egipatski idiomi takođe su korišćeni. Izraz „ispružena ruka“, korišćena da opiše Božju zaštitu, uobičajeno je egipatsko izražavanje snage. Pisac je takođe koristio egipatske titule, kao i načine i običaje govora. Na kraju, pojavljuju se brojna egipatska lična imena. Sva ova saznanja upućuju na zaključak da su prve biblijske knjige napisane u vreme naraštaja koji je doživeo izlazak i da je pisac bio blisko upoznat sa Egiptom, njegovim običajima i istorijom. Mojsije je sigurno imao obrazovanje i poreklo neophodno da napiše pet knjiga Mojsijevih.

Drugo otkriće odnosi se na originalno pisanje Pisma od strane Mojsija. Izum alfabeta, koji je izveden iz egipatskih hijeroglifa, dogodio se na Sinajskom poluostrvu oko jedan vek pre izlaska iz Egipta. Ovaj veliki napredak u komunikaciji pojednostavio je pisanje i pismenost učinio dostupnom običnom narodu. Mojsije je tako mogao da piše pojednostavljenim proto-hananskim alfabetom koji će se na kraju razviti u jevrejski, a ne složenim egipatskim hijeroglifima. Božje određivanje vremena uvek je savršeno kad je u pitanju poveravanje Njegove poruke svome narodu.

Pismo

Drugi koncepti i reči u Bibliji potpuno su jedinstveni. U izveštaju o stvaranju više se naglašava stvaranje čoveka nego bilo kog drugog elementa ili stvorenja. Stvaranje ljudskog roda predstavlja vrhunac stvaranja. Ono je delo trojedinog Božanstva koje objavljuje svoju nameru: „Da načinimo čovjeka po svojem obličju.“ (1. Mojsijeva 1,26) Jedinstveno trostruko naglašavanje glagola *bara'*, „stvoriti“, u ovom stihu, ponavlja Božju nameru da na jedinstven način stvori čoveka i ženu po svom obličju. Uski kontekst 1. Mojsijeve ukazuje da su i *'Elohim*, „Bog“, u svom veličanstvenom pluralitetu i *ruach Elohim*, „Božji Duh“, uključeni u stvaralački rad (1. Mojsijeva 1,1.2). Tekst Jovan 1,1–3 jasno kaže da je Isus učestvovao u stvaranju jer „On bješe u početku u

Boga. Sve je kroz Njega postalo, i bez Njega ništa nije postalo što je postalo“. Kada dozvolimo punini Pisma da tumači sebe, saznajemo da „mi“ u tekstu 1. Mojsijeva 1,26. uključuje sva tri lica Božanstva. Ljudski rod je, na ovaj način, bio stvoren u odnosu i za odnos da bi se „rađali i množili i napunili Zemlju“ (1. Mojsijeva 1,28). Oni su stvoreni da razgovaraju sa Bogom Subotom koju je stvorio za njih (1. Mojsijeva 2,1–3; 2. Mojsijeva 20,8–11). Božja je namera da nastava među svojim narodom kroz svu večnost.

TREĆI DEO: PRIMENA U ŽIVOTU

Dakle, kako možemo duboko proučavati Bibliju ukoliko ne razumemo originalna biblijske jezike? Imamo određena pomoćna sredstva, poput različitih konkordanasa na Internetu ili u štampanom izdanju, koja su danas mnogo dostupnija nego ranije. Možemo proučavati kako se reči koriste unutar rečenica, knjiga i u Pismu. Osnivači naše Crkve nisu imali sva pomoćna sredstva koja su dostupna nama danas. Imali su Biblije i konkordanse. Pažljivim držanjem protestantskih načela biblijskog tumačenja i pod nadahnućem Svetog Duha, mogli su da upoznaju Božji plan spasenja i istine kojima su ih učili proroci i Isus. Slede pitanja za razgovor kojima možete započeti diskusiju u svojoj grupi:

- 1) Kako nam saznanje da je Mojsije napisao prvih pet knjiga u Bibliji pomaže da prihvatimo Pismo kao pouzdan izvor? Podsetite ponovo svoj razred na reči opomene koje je Mojsije uputio narodu pred svoju smrt (5. Mojsijeva 32,46.47). Razgovarajte o tome kako možemo primeniti ovo načelo u svojoj porodici.
- 2) Šta znači dopustiti Pismu da tumači Pismo? Zašto je važnije da shvatimo ono što Pismo samo kaže nego da unosimo svoje ideje u Pismo?
- 3) Kako nam razumevanje reči i dubine njenog značenja pomaže da uvidimo Božju nameru za naš život? Kakvu vrstu sile određene reči imaju u Starom zavetu (na primer, pravda, milost, ili nada? Kako ove reči utiču na naše znanje o Božjem karakteru?

8. biblijska doktrina Stvaranje – 1. Mojsijeva kao osnova – 1. deo

---

Ključni tekstovi: 1. Mojsijeva 1,3–5; Jovan 1,1–3; 2. Mojsijeva 20,8–11; Otkrivenje 14,7; Matej 19,3–6; Rimljanima 5,12.

PRVI DEO: OPŠTI PREGLED

Isus je jednom prilikom rekao: „Svaki, dakle, koji sluša ove Moje riječi i izvršuje ih, kazaću da je kao mudar čovjek koji sazida kuću svoju na kamenu: I udari dažd, i dođoše vode, i dunuše vjetrovi, i napadoše na kuću onu, i ne pade; jer bješe utvrđena na kamenu.“ (Matej 7,24.25) Ako Hristovo otkrivenje, Njegova reč, Biblija, treba da bude temelj našeg života, šta predstavlja temelj na kome je izgrađeno celo Pismo? Odgovor leži u 1. Mojsijevoj, prvoj knjizi u Bibliji, u kojoj se nalazi izvor glavnih učenja ili doktrina.

U njoj pronalazimo osnovno učenje o stvaranju i Bogu Stvoritelju. S obzirom na važnost ovog temelja, da li je slučajno što se u savremenom dobu vrše nečuveni napadi na biblijsko učenje o stvaranju? Da li je slučajno što je Crkvi poslednjeg vremena naloženo da objavljuje vest o Isusu kao Stvoritelju, koji naglašava ovu svoju odliku? U uvodnom delu poruke upućene Laodikejskoj crkvi (poslednjoj od sedam crkava u 2. i 3. poglavlju Otkrivenja), Isus kaže za sebe da je „Amin, Svjedok vjerni i istiniti, Početak stvorenja Božijega“ (Otkrivenje 3,14). Poruka trojice anđela započinje veću prvog anđela: „Bojte se Boga, i podajte Mu slavu, jer dođe čas suda Njegova; i poklonite se Onome koji je stvorio nebo i Zemlju i more i izvore vodene.“ (Otkrivenje 14,7) U naredne dve sedmice proučavaćemo o tome zašto je učenje o stvaranju temelj poruke i misije Božjeg naroda poslednjeg vremena i kako izveštaj o stvaranju treba tumačiti.

DRUGI DEO: KOMENTAR

Pismo

Da li ste se ikada pitali o svom postojanju? Odakle sam došao? Zašto sam ovde? Šta je smisao života? Ko sam ja? Čuveni filozofi su stotinama godina razmišljali o ovim pitanjima? Ova osnovna pitanja nalaze se u srži izveštaja o stvaranju i na njih je zapravo odgovoreno u prva dva poglavlja 1. Mojsijeve. U toku istorije, ova poglavlja pružaju ljudskom rodu dostojanstvo, smisao i svrhu. Nadahnula su najveće umove da istraže svet oko sebe i otkriju čuda Božjeg stvaranja.

U jednostavnoj prvoj rečenici Biblije, tekst 1. Mojsijeva 1,1. bavi se najdubljim čovekovim pitanjima. U početku, pre nego što smo bili stvoreni, postojao je Bog. On je stvorio okruženje za nas, savršeno prebivalište za život na Zemlji za svoja nova stvorenja, da bi održao život. Naša Zemlja se nalazi na tačno određenoj udaljenosti od Sunca – ni predaleko ni preblizu. Sunce ima savršenu veličinu tako da ne stvara previše energije koja pretili da uništi život. Na Zemlji ima obilje vode. Njena atmosfera omogućava disanje. Veličina meseca je upravo takva da može da utiče na plimu i oseku. Magnetno polje je dobro usklađeno i sprečava da dobijemo opekotine od Sunca. Ne iznenađuje što posle svake faze stvaranja Bog zaključuje da je sve dobro (*tôv*; 1. Mojsijeva 1,4.10.18.21.25), a nakon stvaranja, *tôv m'ê'ôd*, da je sve „veoma dobro“ (1. Mojsijeva 1,31). Izraz „dobro“ u jevrejskom može da obuhvati i estetsku lepotu i etičke aspekte jer stvaranje potiče od Boga koji je ljubav (1. Jovanova 4,8).

Ilustracija

U tekstu Psalam 139,14. David prepoznaje složenost tela kada kaže: „Hvalim te što sam divno sazdan.“ Danas znamo mnogo više od Davidovih savremenika o složenosti najmanjeg elementa ljudskog tela – ćeliji. Ljudska

ćelija je načinjena od najsitnijih mehanizama koji, da bi funkcionisali, moraju da imaju sve svoje delove. Poput mišolovke, ukoliko uklonite jedan deo, naprava više ne radi. Svaka ćelija sadrži DNK osobe. Kompjuter se zasniva na binarnom kodu cifara 0 i 1. DNK se sastoji iz kvaternarnog koda (A, C, G i T), koji je mnogo složeniji od binarnog koda. Celokupan jezik sa gramatikom i sintaksom može se uporediti sa DNK, koja ima oko 3 milijarde baza. Štaviše, ta DNK može da se replikuje, i to čini unutar skoro 40 biliona ćelija u ljudskom telu. Svaka od 200 vrsta ćelija u ljudskom telu ima drugačiju funkciju. One su suštinska komponenta života i rade skladno vršeći osnovne funkcije kako bi čovek preživeo. Mi smo zaista divno sazdana. Ova složenost i zajedničke osobine među svim ljudskim bićima i živim stvorenjima ukazuju na Stvoritelja koji je stvorio život. Međutim, mi nismo mašine. Darovan nam je kreativan um, savest i sposobnost da iskusimo ljubav, nadu i sreću. Savest i slobodu, pomoću kojih odlučujemo i stvaramo, nemoguće je objasniti sa evolucijske tačke gledišta. Koliko je lakše poverovati u Stvoritelja koji nas je stvorio po svom obličju (1. Mojsijeva 1,27).

Pismo

Nakon što je stvorilo okruženje da se u njemu živi i ispunilo ga ribama, pticama i kopnenim životinjama, sjedinjeno Božanstvo stvorilo je čoveka kao vrhunac stvaranja da takođe živi u zajednici. „Da načinimo čovjeka po svojem obličju... I stvori Bog čovjeka po obličju svojem, po obličju Božijemu stvori ga; muško i žensko stvori ih.“ (1. Mojsijeva 1,26.27) Ljudski rod je trebalo da živi u zajednici sa Bogom i jedni sa drugima. Bog je stvorio muškarca i ženu tako da budu par u biološkom, fizičkom i emocionalnom smislu. Stvoreni su da upotpunjuju jedno drugo. Bili su „savršen par“ jedno za drugo, tako da je Adam mogao da uzvikne kada je Eva kasnije bila stvorena od njegovog rebra: „Sada eto kost od mojih kosti, i tijelo od mogega tijela.“ (1. Mojsijeva 2,23) Dakle, Adam je naziva „čovječica“. Brak zahteva da ostavi „čovek oca svojega i mater svoju, i prilepi se k ženi svojoj, i biće dvoje jedno telo.“ (1. Mojsijeva 2,24)

Osnova kulture i civilizacije na Zemlji bila je zajednica muža i žene, i dece rođene iz ovog odnosa. Zato Biblija u tolikoj meri naglašava porodičnu jedinicu. Ovo naglašavanje porodične jedinice takođe je istaknuto u Deset zapovesti. Prve četiri zapovesti opisuju čovekov odnos prema Bogu, koji kulminira u sedmom danu Suboti, koja iz sedmice u sedmicu učvršćuje poslušnost i čast koja se ukazuje Bogu posebnim odnosom. Zapazite da se posle naloga o Suboti peta zapovest najpre usredsređuje na porodicu, jer je Božji karakter trebalo da bude prenesen na nju za buduće naraštaje: „Poštuj oca svojega i mater svoju, da ti se produže dani na Zemlji, koju ti da Gospod Bog tvoj.“ (2. Mojsijeva 20,12) Svet ispunjen porodicama u kojima se gaji ljubav, koje smatraju Boga vrhovnim vladarem, koje uzdižu Njegov karakter u svom životu i podižu svoju decu u poniznosti i poslušnosti bio je prvobitni Božji cilj prilikom stvaranja.

Sotonin pokušaj da uništi Božji plan prilikom pada narušio je odnose između Boga i ljudskog roda, a zatim između Adama i Eve. Odvajanje Eve od Adama pružilo je slobodan prolaz sotonu. U trenutku neopreznosti, Eva je radoznalo prišla zabranjenom drvetu znanja dobra i zla. Sotona, unoseći sumnju u Božju reč, uspeo je da izopači i pokvari Božji plan zaštite. Posledice koje su usledile bile su strašne. Nakon što su Adam i Eva okusili plod sa drveta, osećanje odvajanja i krivice udaljilo je prvi par od zajednice sa Bogom. Sada su postali svesni svoje nagosti. Kada ih je Bog u svojoj ljubavi potražio, krivili su jedno drugo i Boga, produbljujući jaz koji se stvorio. Već u sledećem poglavlju, 4. poglavlju 1. Mojsijeve, uočavamo potpune posledice greha u obliku ubistva sina i brata. Neposlušnost Božjoj reči donela je svoj konačan rod u vidu uništenja Božjih dela stvaranja.

Sumnja koju je sotona ulio na početku: „Je li istina da je Bog kazao...?“ (1. Mojsijeva 3,1) i danas provejava među nama kroz teoriju evolucije. Božja reč jasno svedoči da je rečju stvorio nebo i Zemlju i da „sve je kroz Nju (Hrista) postalo, i bez Nje (Hrista) ništa nije postalo što je postalo“ (Jovan 1,3). Ako sumnjamo u Božju reč u vezi sa Njegovim stvaranjem, zar onda i mi ne sledimo laž kao što su to učinili naši prvi roditelji na početku Zemljine istorije?

Hristos je došao da obnovi svet i dela stvaranja za Sebe i svoga Oca. Izjavljujući „jer sam prije nego se Avram rodio“ (Jovan 8,58), Isus je rekao da je samopostojeći Bog univerzuma. Vetar i mora Ga slušaju, jer ih je stvorio. Podigao je Jairovu kćer iz mrtvih jer „u Njoj (Njemu) bješe život, i život bješe vidjelo ljudima“ (Jovan 1,4). Konačno, ponovno stvaranje koje Hristos obećava prilikom Drugog dolaska moguće je samo ako je zaista bio naš Stvoritelj na početku.

TREĆI DEO: PRIMENA U ŽIVOTU

Bog je želeo da porodica bude osnovna jedinica ljudskog života. Kakve su, onda, posledice kada je temelj neke građevine nagrižen? Kako nagriženost verovanja u stvaranje utiče na ostalu strukturu u društvu? Kako teorija evolucije utiče na smisao našeg postojanja? Šta ove sedmice svedoči o Božjem planu u vašem životu?

„Isus je podsetio svoje slušaoce na ustanovu braka, utemeljenu prilikom stvaranja... Brak i Subota, dve ustanove stvorene na slavu Bogu i blagoslov čovečanstvu, potiču odatle. Kada je Stvoritelj bračnim zavetom sjedinio ruke svetog para govoreći da 'će ostaviti čovek oca svojega i mater svoju, i prilepiće se k ženi svojoj, i biće dvoje jedno' (1. Mojsijeva 2,24), proglasio je zakon o braku za svu Adamovu decu do kraja vremena. To što je večni Otac lično proglasio dobrim bio je zakon koji je trebalo da ljudima donese najuzvišeniji blagoslov i omogući najviši razvitak.“ (Elen Vajt, *Misli s Gore blagoslova*, str. 63.64. original)

9. biblijska doktrina Stvaranje – 1. Mojsijeva kao osnova – 2. deo

---

Ključni tekstovi: O Jovu 26,7–10; 1. Mojsijeva 1–2; 1. Mojsijeva 5; 1. Mojsijeva 11; 1. Dnevnika 1,18–27; Matej 19,4.5; Jovan 1,1–3.

PRVI DEO: OPŠTI PREGLED

Dok je 1872. godine vršio istraživanje u podrumu Britanskog muzeja, Džordž Smit preveo je drevnu vavilonsku ploču na kojoj se spominjao Utnapištim, preživeli u potopu svetskih razmera, i Gilgameš koji je nastojao da od njega dobije tajnu o večnom životu. Novine širom sveta izveštavale su o zadivljujućem otkriću Epa o Gilgamešu i prvo spominjanje potopa izvan Pisma. Od tada, skolari su dokumentovali izveštaje o potopu iz kultura širom sveta. Izveštaji o stvaranju takođe su pronađeni. Pošto su ova nova arheološka otkrića u poslednjih 150 godina pronašla takav dokaz, nova pitanja su se javila o poreklu i odlikama biblijskih izveštaja o stvaranju i potopu. Da li je biblijski izveštaj iz 1. Mojsijeve od 1. do 11. poglavlja jednostavno pozajmljen sa drevnog Bliskog istoka? Da li sadrži mitske elemente zajedničke drugim izveštajima? Ukoliko se izveštaj iz 1. Mojsijeve na neki način oslanja na ranije izveštaje iz Mesopotamije i Egipta, kakve su istorijske i teološke implikacije? Kako objašnjavamo sličnosti i razlike koje pronalazimo u različitim izveštajima? Šta ovi izveštaji govore o pitanju kosmologije ili poreklu i strukturi univerzuma? Da li se i Biblija treba smatrati mitološkim tekstom poput onih iz Mesopotamije i Egipta? Ova i druga pitanja biće tema proučavanja u ovoj sedmici dok budemo istraživali Bibliju nasuprot njenom bliskoistočnom i egipatskom okruženju.

DRUGI DEO: KOMENTAR

Ilustracija

Galileo Galilej zaključio je da je Sunce središte solarnog sistema u kome se Zemlja i druge planete okreću oko Sunca (heliocentrični pogled na svet). Međutim, druge osobe u Katoličkoj crkvi učile su da je Zemlja centar univerzuma (geocentrični pogled na svet). To je dovelo do suđenja od strane Inkvizicije na kome je Galileo prisiljen da se odrekne svog stava i stavljen u kućni pritvor sve do smrti 1642. Njegov slučaj često je navođen kao primer u kome Biblija unazađuje nauku. Međutim, javlja se nekoliko pitanja. Da li je tumačenje crkve, na osnovu kog je Galileo osuđen, zaista proisteklo iz Biblije? Da li se Galileo suprotstavljao Bibliji u korist nauke? U stvari, Katolička crkva usvojila je kosmologiju koja se zasniva na filozofiji grčkog filozofa Aristotela i Ptolomejevoj matematici, koje je u to vreme pokušala da brani na osnovu Biblije. Galileo je odgovorio braneći svoje tumačenje takođe na osnovu Biblije. Prvo, on je tvrdio da je Bog Stvaralac i prirode i Biblije. Ukoliko se dobro shvate, one su u skladu. Drugo, Galileo je istakao da postoji mogućnost da su kasniji tumači u zabludi. Zatim je izjavio da je jezik korišćen u Bibliji prilagođen običnom čoveku i da ga ne treba uvek shvatiti na doslovan način. Konačno, borio se protiv stalnog doslovnog čitanja tvrdnje Isusa Navina da Sunce stoji nad Gavaonom (Isus Navin 10,12), u svetlosti vladajućeg ptolomejskog gledišta da se Zemlja nikad ne kreće i da stoji u središtu univerzuma, jer u tom slučaju dan bi bio kraći, ne duži (Richard J. Blekvel [Richard J. Blackwell], *Galileo, Bellarmine, and the Bible* [South Bend, IN: Notre Dame University Press, 1991], str. 68.69) Danas nema sumnje čije tumačenje je bilo tačno. Međutim, Katoličkoj crkvi bilo je potrebno više od 350 godina da Galilea oslobode optužbe, što se dogodilo 1992. godine.

Pouka za nas je da tumači Biblije ne smeju čitati Bibliju kroz prizmu kosmologije drevnog Bliskog istoka, Egipta, Grčke ili poslednjih savremenih pogleda na svet. Kada postoje poteškoće u razumevanju, onda je važno da pažljivo razmotrimo kontekst, jezičke obrasce i značenje biblijskog teksta.

Pismo

Da li Biblija sadrži zastarelo gledište o kosmologiji? Vekovima su kritički skolari mislili da 1. poglavlje 1. Mojsijeve odražava ideje drevnih Vavilonjana. Prema tome, insistirali su da je izraz *têhôm*, „bezdan“ izveden iz imena *Tiamat*, boginje starog okeanskog sveta u epu *Enuma Elish*. Ep opisuje vavilonskog boga Marduka koji je pogubio Tiamata u smrtnoj borbi. Danas se zna da je *têhôm* jednostavno izraz za veliku vodenu površinu koja je potpuno nemitska. U stvari, „nemoguće je zaključiti da je 'okean' *têhôm* izveden iz reči *Tiamat*“. (Dejvid Tošio Tsumura [David Toshio Tsumura], „Genesis and Ancient Near Eastern Stories of Genesis and the Flood: An Introduction“, *Studied Inscriptions From Before the Flood: Ancient Near Eastern, Literary, and Linguistic Approaches to Genesis 1-11*, ed. Richard S. Hess, David Toshio Tsumura [Winona Lake, IN: Eisenbrauns, 1994], str. 31) Sugerisati da 1. Mojsijeva odražava pagansku borbu između bogova znači čitati u tekstu ono protiv čega se tekst zapravo bori. Opis pasivnog, nemoćnog i neorganizovanog stanja „bezdana“ u 1. Mojsijevoj 1,2. otkriva da je izraz nemitski po sadržaju i antimitski po svrsi.

Izraz *rāqîa* ponekad se prevodi kao „firmament“ („svod“), od reči *firmamentum* upotrebjenoj u Vulgati, latinskom prevodu Starog zaveta, koji daje lažan utisak da je nebeski svod čvrst metalni svod. Međutim, izraz *rāqîa* bolje je prevesti kao „nebo“, kao što vidimo u nekim prevodima sledećih tekstova: Psalam 19,2. i Danilo 12,3. Slično tome, da li kiša doslovno dolazi iz „ustava nebeskih“ („okna na nebu“, „ustava na visini“) (1. Mojsijeva 7,11; 1. Mojsijeva 8,2)? U drugim tekstovima, ječam (2. O carevima 7,1.2), nevolja i strahota (Isaija 24,18.19) ili blagoslovi (Malahija 3,10) potiču iz „ustava nebeskih“. Jasno je da ovi izrazi nisu doslovni i da služe kao metafore. Ukoliko se Biblija čita i tumači sopstvenim izrazima, obično nije teško uočiti i prepoznati takav jezik. Pokušaji da se u Pismu pronađe neka vrsta trospratnog univerzuma sa metalnim svodom koji ima okna na stubovima i podzemni svet zapravo je nastojanje da se doslovno tumači ono što nema doslovno značenje unutar konteksta ovih tekstova. U stvari, biblijski pisci namerno su se odvojili od takvih mitskih ideja koje su mešale carstvo bogova i ljudi. Ovu nameru možemo nazvati polemičkim pristupom mitovima drevnog Bliskog istoka i Egipta.

Stvaranje Rečju: „I reče Bog: Neka bude svetlost. I bi svetlost.“ (1. Mojsijeva 1,3) Ovaj oblik stvaranja je u direktnoj suprotnosti sa drevnim mitovima. U epu *Enuma Eliš*, Marduk stvara time što je na strašan način raspolovio Tiamata. U epu *Atrahasis*, ljudski rod je stvoren od tela i krvi ubijenog boga i gline. U Egiptu, stvaranje čoveka je posledica samostvaranja ili emanacije od strane bogova. Međutim, u 1. Mojsijevoj nema nagoveštaja da se božanstvo nalazi u samom čoveku. Ljudi su drugačija bića od Boga.

Morska stvorenja. Petog dana stvaranja (1. Mojsijeva 1,20–23), Bog je stvorio „kitove velike“ ili „morske nemani“, kako se u novijim prevodima prevodi jevrejski izraz. U ugaritskim tekstovima, srodni izraz javlja se kao personifikovano čudovište, ili zmaj, koga je pobedila boginja Anat, bog stvoritelj. Međutim, Božje stvaranje ovih velikih vodenih stvorenja bez imalo napora, što je izraženo glagolom „stvoriti“, naglašava stvaranje bez napora i pruža nameran argument protiv mitske ideje stvaranja putem borbe ili bitke.

Sedmica. „I svrši Bog do sedmoga dana djela svoja, koja učini; i počinu u sedmi dan od svih djela svojih, koja učini.“ (1. Mojsijeva 2,2) U egipatskoj kosmologiji stvaranje nije okončano. Krug ponovnog stvaranja boga sunca Amona-Ra dešava se svakodnevno. Ovaj koncept života i smrti toliko je svojstven egipatskom načinu razmišljanja da se smrt smatra delom normalnog poretka stvaranja. Na pogrebnom papirusu 21. dinastije prikazana je krilata zmija uz natpis „smrt, veliki bog, koji je stvorio bogove i ljude“ – „personifikacija smrti kao boga stvoritelja i upečatljiv vizuelni prikaz ideje da je smrt neophodna odlika stvorenog sveta“. (Erik Hornung, *Conception of God in Ancient Egypt*, [Ithica, NY: Cornell University Press, 1982], str. 81)

Uzvišena koncepcija izveštaja o stvaranju u 1. Mojsijevoj predstavlja, u svom središtu, transcendentnog Boga koji, kao vrhovni i jedinstveni Stvoritelj, stvara svet rečju. Središte sveg stvaranja je čovek, muškarac i žena.

Kosmologija 1. Mojsijeve na najsveobuhvatniji način otkriva temelje na kojima počiva biblijska realnost ovoga sveta i biblijski pogled na svet. Prva Mojsijeva pruža celokupnu sliku koja određuje čitav prizvuk ostatka Pisma. Pismo može da govori o događajima poslednjih dana jer je Onaj koji je na početku sve stvorio još uvek vrhovni vladar nad svojim delim stvaranja (za dalje proučavanje videti: Gerhard F. Heisl i Majkl G. Hejzl [Gerhard F. Hasel, Michael G. Hasel], „The Unique Cosmology of Genesis 1 against Ancient Near Eastern and Egyptian Parallels“, *The Genesis Creation Account and Its Reverberations in the Old Testament*, ed. Gerald A. Klingbell [Berrien Springs, MI: Andrews University Press, 2015], str. 9-29)

TREĆI DEO: PRIMENA U ŽIVOTU

U našoj kulturi danas preovladava ideja da je Biblija stara knjiga koja ima mali značaj kad je reč o glavnim pitanjima u dvadeset i prvom veku. Evolucijski pogled na svet potiče velikim delom iz mitske ideje da ne postoji jasna granica između ljudi, prirodnog sveta i božanskog sveta. Oni predstavljaju jedno. U hinduizmu mi evoluiramo putem reinkarnacije u novi oblik života kada umremo. Bog je u svemu i predstavlja sve. Prema hinduizmu ima 33 miliona bogova personifikovanih kroz prirodu. Ova misao doseže do drevnog Egipta gde je postojalo 22 hiljade bogova i gde su život i smrt smatrani delom velikog ciklusa života.

1. Zašto je za nas hrišćane važno da shvatimo da smo stvoreni u savršenom, bezgrešnom stanju u vreme kada smrt nije postojala? Zašto je izbor, kako je opisano u 1. Mojsijevoj 3, važan? Kako je pogrešan izbor čoveka Adama ispravljen izborom Sina Čovečijeg, Isusa Hrista?

2. Kako teorija evolucije, koja govori o milionima godina smrti i umiranju jedne vrste za drugom, pruža nadu za budućnost? Ako je smrt uvek bila druga strana života u ovom univerzumu, da li je život ikada mogao da postoji bez smrti?

3. Kako se biblijsko učenje o životu i smrti potpuno razlikuje od učenja drugih glavnih svetskih religija? Na koji način Hristova fizička smrt i telesno vaskrsenje unose promene u svet? Zašto danas imate nadu u obećanja koja pronalazite u Pismu?

10. biblijska doktrina Biblija kao istorija

Ključni tekstovi: 1. Samuilova 17; Danilo 1; Danilo 5; Isaija 36,1–3; Isaija 37,14–38; Matej 26,57–67; Jevrejima 11,1–40.

PRVI DEO: OPŠTI PREGLED

Istorija je važna jer je sav život ukorenjen u istoriji. Nema ljudskog postojanja izvan istorije. Bog je odlučio da nas smesti u istoriju i da se u njoj otkrije. Pošto je Biblija protkana istorijom, istorija predstavlja „mesto“ na kome nam Bog daje priliku da ispitujemo i potvrđujemo istinitost Njegove reči ako to želimo. To je razlog zašto se u istoriji i istorijskim činjenicama najviše ispituje pouzdanost Biblije i Božje reči i gde kritika najčešće prvo započinje. Pavle se bavi upravo ovim pitanjem u crkvi u Korintu kada iznosi kako pojedinci u crkvi preispituju svedočanstvo apostola: „A ako se Hristos propovijeda da ustade iz mrtvih, kako govore neki među vama da nema vaskrsenija mrtvih? I ako nema vaskrsenija mrtvih, to ni Hristos ne usta. A ako Hristos ne usta, uzalud, dakle, propovijedanje naše, a uzalud i vjera vaša.“ (1. Korinćanima 15,12–14). Pavle je tvrdio da je pouzdanost istorijskog događaja, Hristovog telesnog vaskrsenja, temelj hrišćanske vere. Ako se taj događaj nije odigrao, onda se naša vera temelji na verskoj prevari, ne na stvarnosti. Biblijska vera se temelji na istorijskim činjenicama. Temelji se na Bogu koji deluje u istoriji, a biblijska istorija je tema koju ćemo proučavati ove sedmice.

DRUGI DEO: KOMENTAR

Ilustracija

Starozavetni teolog Valter Ditrih nedavno je napisao: „U savremenom dobu, istorija mora da se shvata i opiše *etsi deus non daretur* ('kao da Bog ne postoji').“ Međutim, on priznaje da je to teško kada se ocenjuje biblijska istorija. U Bibliji „Bog ima aktivnu ulogu... Bog je lično uključen... On šalje proroke... On upravlja događajima“. Ditrih zaključuje: „Koja prosvećena osoba može prihvatiti sve ovo kao istorijske izveštaje?“ (*The Early Monarchy in Israel: The Tenth Century B. C. E.* [Atlanta: Society of Biblical Literature, 2007], str. 102.103) Čitav niz kritičkih metoda uklonio je istorijski okvir Biblije i njenih učenja, odbacujući same događaje kojima Bog potvrđuje svoj lični rad u životu svog naroda. U toku poslednjih 200 godina, ove metode prosvećenja često su se koristile za dekonstruisanje jasnih biblijskih učenja. Istorijski kriticizam dovodi u pitanje događaje, čak i čitava razdoblja u Bibliji i svodi ih na mit, sagu, priču ili jednostavno teologiju koja se zasniva na ljudskoj mašti. Ova razdoblja obuhvataju stvaranje, potop, vreme patrijaraha, boravak u Egiptu, izlazak i osvajanje, ujedinjenje monarhije, itd. Novozavetni skolari koristeći ove metode secirali su Isusove izjave da bi odredili, kako tvrde, šta je zaista rekao, a šta su Mu drugi (pogrešno) pripisali. Mnogi naši mladi suočavaju se sa ovim kritičkim pristupima kada počnu da pohađaju svetovne univerzitete. To pokreće neka važna pitanja za ozbiljne biblijske proučavaoce. Da li je istorija zaista važna za veru? Kako mogu živeti verom kada savremena i postmodernistička misao pred tu veru stavlja izazov? Kako Biblija kao Božja nadahnuta reč otvara moje oči i širi moje vidike?

Pismo

Kao ozbiljni proučavaoci Biblije, moramo postaviti pitanje da li Bibliju treba procenjivati na osnovu spoljašnjih pretpostavki i normi modernizma i postmodernizma ili na osnovu nje same. Unutrašnje svedočanstvo Pisma ukazuje da se Bog obraćao svom narodu preko proroka, a ponekad i direktno. Govorio im je i u vremenu i u prostoru. Odnosno, delovao je u stvarnom vremenu (događajima) među stvarnim ljudima na stvarnim mestima.

Ljudi. Postojanje najmanje 100 biblijskih ličnosti, uključujući careve, sluge, književnike i upravitelje, potvrđeno je pažljivim arheološkim i istorijskim istraživanjima. U poslednje dve decenije veliki broj ljudi dodat je ovoj listi otkrićem pečata, otisaka pečata, kratkih natpisa ili monumentalnih natpisa. Sledi nekoliko primera.

Valis. Godine 1984, u mestu Tel el-Umeiri u Jordanu, arheolozi sa Univerziteta Endrus otkrili su glineni otisak pečata na kome se nalazilo ime „Milkom’ur... sluga Valisov“, što se nesumnjivo odnosi na Valisa, drevnog amonskog cara, koji se spominje u tekstu Jeremija 40,14. Za ovog nepoznatog cara je rečeno da je kovao zaveru protiv Jude neposredno pre uništenja od strane Vavilona (Randal V. Janker [Randall W. Younker], „Israel, Judah, and Ammon and the Motifs on the Baalis Seal from Tell el-^cUmeiri“, *Biblical Archaeologist* 48/3, 1985, str. 173–180)

Prorok Isaija. Iskopavanjima u Jerusalimu 2009. godine otkriven je otisak pečata na kome se nalazi natpis „Isaiah, [the] prophe[t]“. Radnik na iskopavanju Eilat Mazar veruje da je to bio zapravo otisak pečata proroka Isaije. Pronađen je na manje od tri metra od otiska pečata „Jezekije, sina Ahazova, cara Judina“ (“Is This the Prophet Isaiah’s Signature?”, *Biblical Archaeology Review* 44/2&3 2018, 64–73, 92). Godine 2014, studenti sa Adventističkog univerziteta Sadern otkrili su dva otiska pečata Eliakima u gradu Lahisu. Prema tekstu Isaija 37,1.2, sve tri osobe – Jezekija, Eliakim i Isaija – bili su u Jerusalimu o toku Senahirinovog napada na Judeju.

Irod Veliki. Godine 1996, studenti koji su radili sa Ehudom Netserom u Masadi, Irodovom utvrđenju u pustinji, otkrili su deo vinske amfore (suda). Na tom delu nalazio se natpis: *regi Herodi Iudaico*, „za Iroda, cara judejskog“. Bilo je to prvo spominjanje titule Iroda Velikog van Novog zaveta, i spisa Josifa Flavija, u okviru arheologije. (“Pottery With a Pedigree: Herod Inscription Surface at Masada“, *Biblical Archaeology Review* 22/6, novembar-decembar 1996, str. 27)

Gradovi. Na Bliskom istoku iskopano je desetine gradova. Oni otkrivaju svoje tajne i potvrđuju postojanje naprednih kultura opisanih u Bibliji. Iskopavanja u Vavilonu otkrila su raznobojne zidove od opeke prekrivene slikama lavova, grifona i bikova. Ruševine Asora, Megidona i Gezera bile su okružene masivnim duplim zidovima i kapijama, što je pripisano Solomunovim graditeljskim aktivnostima (1. O carevima 9,15).

Filistejski gradovi Askalon, Azot, Akaron i Gat u velikoj meri su iskopani, otkrivajući sofisticiranu kulturu, arhitekturu, umetnost i tehnologiju. Godine 1996, otkriven je natpis u Akaronu koji otkriva dinastiju pet careva uključujući Ahisa, sina Padijevog, koji je vladao u Akaronu do uništenja grada od strane Navuhodonosora (Seymour Gitin, Trude Dothan, and Joseph Naveh, “A Royal Dedicatory Inscription from Ekron“, *Israel Exploration Journal* 47/1–2, 1997, str. 9–16). Ukrašena grnčarija u egejskom stilu i tehnologija ovih gradova otkriva da su Filisteji predstavljali elitu u drevnoj zemlji Hananu. Ovoj kratkoj listi mogli bismo dodati desetine drugih mesta, kao što su Jerihon, Jerusalim, Akon, Dan, Avel, Azika, Livna koji se trenutno iskopavaju na Bliskom istoku.

Događaji. Jedan od najpotkrepljenijih događaja u Bibliji je Senahirinov napad na Judeju 701. godine p. n. e., kao što je zabeleženo u sledećim tekstovima: Isaija 36; Isaija 37; 2. O carevima 18; 2. O carevima 19; 2. Dnevnika 32. Zahvaljujući iskopavanjima u Nineviji u današnjem Iraku otkriveni su anali cara Sinehirima, koji detaljno opisuje svoj napad na Judeju: „Što se tiče Jezekije Judejca, koji se nije pokorio mom jarmu, zatvorio sam ga u njegov carski grad kao pticu u kavezu.“ Izrezbareni reljefi u centralnoj prostoriji njegove palate prikazuju asirski napad na grad Lahis, njegov poraz i spovođenje zatvorenika pred cara koji sedi na prestolu. Nedavna iskopavanja u periodu od 2013. do 2017. godine od strane Adventističkog univerziteta Sadern i Jevrejskog univerziteta iz Jerusalima ukazala su na veliko uništenje Lahisa u Izraelu. Među ruševinama koje je za sobom ostavila asirska vojska pronađeno je na desetine strela, kamenova za praćku, i oklopa u obliku

krljušti. Ipak, Jerusalem je bio pošteđen, što je živo svedočanstvo o tačnosti biblijskog izveštaja u vezi s ovim događajem.

Arheologija je posle 200 godina jedva zagrebala po površini onoga što bi se moglo pronaći. Danas je pronađen samo mali deo na stotine mesta koja su nekada postojala. Samo je mali deo tih lociranih mesta iskopan. Samo je mali deo tih iskopanih nalazišta iskopan u značajnijoj meri (često manje od 5 procenata). Samo je mali deo tih iskopavanja objavljen. I samo mali deo tih objavljenih iskopavanja neposredno doprinosi razumevanju ljudi i događaja iz Biblije. Zato ne treba da budemo iznenađeni što mnogi ljudi, mesta i događaji tek treba da se otkriju. Kako stotine arheologa, volontera i drugih stručnjaka otkrivaju ove drevne ostatke, prikuplja se više dokaza koji potvrđuju istorijski okvir Biblije, ukazujući na detalje kako su ljudi tih drevnih kultura radili, živeli i međusobno komunicirali.

TREĆI DEO: PRIMENA U ŽIVOTU

Istorija nije samo dosadna tema koja se obrađuje u školi i na fakultetu ili se o njoj razgovara u razredu. To je naš izveštaj i „Njegov izveštaj“. Ako je Bog delovao kroz istoriju ovoga sveta, da li verujete da je i dalje aktivan u vašem sadašnjem životu? Da li i dalje doživljavamo čudesna izbavljenja od neprijatelja, bolesti ili nevolja? Često čitamo o čudima učinjenim u Bibliji i pitamo se da li se i danas takva čuda događaju. Ako treba da prikupimo izveštaje o stvarnim čudima Božjeg isceljenja, o snovima koje je dao, i Njegovom delovanju u našem ličnom životu i životu crkvene porodice širom sveta, zar ne bismo mogli da sastavimo jednu knjigu?

1. Ispričajte razredu kako je Bog delovao u vašem životu. Šta je učinio za vas, člana vaše porodice ili prijatelja? Postavite ovo pitanje svom razredu. Kakva svedočanstva mogu da iznesu u svom odgovoru?

2. Mladi adventista počinje da pohađa nastavu na državnom univerzitetu i suočava se sa profesorom koji na početku svog časa tvrdi da će pojedini studenti, iako su možda odrasli u crkvama i sinagogama, sada na univerzitetu naučiti šta se zaista dogodilo u prošlosti. Kako bi student trebalo da odgovori u takvoj situaciji?

11. biblijska doktrina Biblija kao proroštvo

Ključni tekstovi: Danilo 2,27–45; Jovan 14,29; 4. Mojsijeva 14,34; Danilo 7,1–25; Danilo 8,14; 1. Korinćanima 10,1–13.

PRVI DEO: OPŠTI PREGLED

Probuđenje protestantske reformacije dogodilo se kao neposredna posledica proučavanja burnih proročanstava iz Knjige proroka Danila i Otkrivenja i ponovnog utvrđivanja istoricističkog metoda tumačenja, izvedenog iz principa *sola Scriptura*. U stvari, način na koji su Danilo i Jovan tumačili proročanstva postao je ključ za protestantsko proučavanje Biblije. Prema istoricističkom metodu proročanstvo se progresivno i neprekidno ispunjava tokom vremena. Ovakvo gledište podstaklo je ljude kao što su Viklif, Luter, Cvingli, Noks i drugi da poistovete mali rog iz 7. i 8. poglavlja Knjige proroka Danila i zver koja izlazi iz mora, opisanu u 13. poglavlju Otkrivenja, sa Rimokatoličkom crkvom i papskom silom. Naglo širenje reformi imalo je snažan uticaj u Evropi i narod je izašao iz Mračnog doba. Ovo širenje bilo je praćeno Inkvizicijom i velikim progonstvom. Mnogi reformatori su pobjegli na mirne obale Novog sveta, gde su mogli da služe Bogu duhom i istinom (videti: Otkrivenje 12,13–17).

Biblija je i danas jedinstvena u poređenju sa drugom verskom literaturom u svetu, jer 30 posto njenog sadržaja čine proročanstva. Biblijsko proročanstvo predstavlja unutrašnji i spoljašnji mehanizam kojim se potvrđuje tačnost Božje reči. Proročanstvo koje ukazuje na nadu u dolazak Mesije i Drugi dolazak pomaže crkvi da u iščekivanju gleda napred. Pruža osećaj za misiju i hitnost tog poziva, jer ako Isus uskoro dolazi, poziva vernike da pripreme svet za Njegov veliki dolazak. Ove sedmice proučavaćemo o stubovima istoricističkog tumačenja proročanstava koji daju identitet Hrišćanskoj adventističkoj crkvi i određuju njenu misiju.

DRUGI DEO: KOMENTAR

Ilustracija

Daleko od inkvizitora u Evropi, američki protestanti osnovali su prve univerzitete – Harvard, Jejl i Princeton – za obučavanje svojih pastora. Više od jednog i po veka, rektori i profesori ovih institucija stvarali su važna dela dajući opšti pregled Knjige proroka Danila i Otkrivenja iz istoricističke perspektive. Međutim, Rim nije sedeo skrštenih ruku. Katolički skolari u kontrareformaciji reagovali su na učenja protestanata i izneli nova tumačenja koja su skrenula pažnju sa papstva.

Preterizam je razvio španski jezuita Luis de Alkazar (1554–1613), koji je tumačio proročanstva u Bibliji kao događaje koji su se odigrali u prošlosti. Pristalice preterizma u velikoj meri su odbacivale mogućnost prediktivnog proročanstva. De Alkazar je silu antihrista smestio u prošlost, poistovećujući je sa rimskim carem Neronom.

Drugi španski jezuita Frančesko Rivera (1537–1591), izdao je komentar o Otkrivenju dug 500 stranica, učeći da većina proročanstava treba da se ispuni na samom kraju vremena u kratkom razdoblju od tri i po godine. *Futurizam* se kreće u suprotnom pravcu od učenja Alkazara, smeštajući proročanstvo daleko u budućnost i ostavljajući papsku crkvu iz Srednjeg veka izvan proročkog vremenskog okvira.

Nijedno od ovih gledišta nije imalo mnogo uticaja na početku. Dva događaja promenila su ovu povoljnu činjenicu. Istorijsko-kritički pristup Pismu u 18. veku uklonio je prediktivno proročanstvo kao mogućnost, usvajajući određena načela preterizma. Ovo gledište sada preovladava, i zastupaju ga u velikoj meri skolari naklonjeni kriticismu, i iz katoličke i iz protestantske tradicije. U međuvremenu, konzervativniji hrišćani bili su pod snažnim uticajem Skofildove Biblije (1906), navodeći veliko mnoštvo da danas prihvati futurističko (dispenzionističko) gledište koje predviđa tajno vaznesenje, ponovnu izgradnju hrama u Jerusalimu, i hiljadugodišnjicu pre Drugog Hristovog dolaska. Adventistički hrišćani jedini su ostatak među protestantima koji se drže istoricističkog metoda. Kako su proroci iz Pisma koristili ovaj metod?

Pismo

Danilo je tumačio lik iz Navuhodonosorovog sna iz 2. poglavlja i simbole iz 7. i 8. poglavlja kao carstva koja se javljaju jedno za drugim u neprekidnom nizu. On je posebno naglasio Navuhodonosoru da je on, kao predstavnik Vavilona, zlatna glava (Danilo 2,38). Sledeća tri carstva smenjuju se kao međusobno povezani delovi tela. Ti delovi sastavljeni su od različitih metala, po čemu se međusobno razlikuju, ali su povezani u telu kipa i nižu se odgore nadole. Drugo i treće carstvo posle Vavilona posebno je odredio anđeo Gavrilo kao „careve midske i persijske“ (Danilo 8,20) i „cara grčkog“ (Danilo 8,21). Jasno je da se noge od gvožđa, koje slede, poistovećuju sa Rimom, kao što je pokazao tok istorije. Pružanje gvožđa do prstiju, mada pomešanog sa glinom, ukazuje na nastavak rimske sile. Svako sledeće viđenje prošireno je detaljima onoga što će se dogoditi „do posljетка“ (Danilo 2,28). Sedmo i osmo poglavlje sve više naglašavaju silu malog roga. Ponavljanje, proširivanje i dodavanje detalja nastavlja se u 11. poglavlju Knjige proroka Danila, u kome je pretežno papstvo u središtu pažnje. Ova usredsređenost na papstvo je opravdana kada vidimo da glavna sila

u proročanstvu o 1260 dana/godina mora biti, i jedino može biti papstvo, sve do zadobijene smrtne rane 1798. godine, a i kasnije. Ovo tumačenje povezuje nas sa silama o kojima Jovan govori u proročkom smislu u 12, 13. i 17. poglavlju Otkrivenja.

U Otkrivenju 13, sila zveri koja se uzdiže iz mora odražava dela malog roga iz Danila 7 i 8. Ona vlada u istom razdoblju od 42 meseca (Otkrivenje 13,5) ili 1260 godina. Huli na Božje ime i Njegovu kuću (Otkrivenje 13,6). Ubija mačem i polazi u rat protiv svetih (Otkrivenje 13,10). Svi će joj se pokloniti (Otkrivenje 13,8). Ovi opisi ispunjeni su u papstvu. Međutim, Bog je zaštitio ženu, svoju Crkvu, od zveri iz mora i sile koju je primila od zmijske, i zemlja „proždrije rijeku“ (Otkrivenje 12,16).

Preterizam smešta proroka Danila u drugi vek, nakon što Vavilon, Medo-Persija i Grčka stupaju na scenu. Zatim, preterizam ponovo tumači da silu malog roga predstavlja seleukidski car Antioh IV Epifan. (Futurizam je takođe sklon da tumači da je mali rog Antioh IV, ali takođe sugerise da je u pitanju budući antihrist koji će se pojaviti na kraju vremena.) Međutim, ovo poistovećivanje nije tačno iz nekoliko razloga. 1) *Poreklo malog roga*. Mali rog izašao je „iz jednog od njih“ (Danilo 8,9). Preteristi tvrde da je mali rog izašao iz jednog od četiri roga (generalizacija Lizimah, Kasandar, Ptolomej i Seleuk i njihovi naslednici kao vođe četiri makedonska carstva na koje se Aleksandrovo carstvo podelilo). Međutim, gramatički, kontekstualni i sintaksički dokazi upućuju na zaključak da je mali rog izašao iz jednog od „četiri vetra“ ili strane sveta, izraza koji neposredno prethodi. 2) *Progresija sile u carstvima*. Medopersijski ovan „osili“ (Danilo 8,4), grčki jarac „postao vrlo velik“ (Danilo 8,8), mali rog „naraste dori do Poglavara toj vojsci“ (Danilo 8,10.11). Međutim, ovo sticanje sve veće sile ne može se pripisati jednom slabom vladaru kao što je Antioh IV. 3) *Redosled*. Antioh IV vladao je u sredini seleukidske dinastije, sedmi u nizu od 27 careva. Sila malog roga javlja se „na posledak carovanja njihova“ (Danilo 8,23). Rim se javlja kada Grčko carstvo doživi kraj, ali ne i Antioh IV. 4) *Pravac osvajanja*. Mali rog osvajao je prema istoku, jugu i prema „Krasnoj Zemlji“ (Danilo 8,9); odnosno, iz pravca zapada. Međutim, Antioh IV bio je odgovoran za gubitak Judeje, „Krasne Zemlje“, ne njeno osvajanje, i imao je samo ograničeni uspeh na jugu (Egipt). 5) *Mrzost opušćenja*. Skolari veruju da je Antioh IV izazvao uništenje Svetinje, ali Isus u svoje vreme, navodeći reči iz Knjige proroka Danila, govori da će se ovo uništenje dogoditi u budućnosti (Matej 24,15), a Antioh IV je već dva veka bio mrtav. 6) *Večeri i jutara*. Dve hiljade i trista večeri i jutara tumači se kao razdoblje u kome su se žrtve prestale prinositi u vreme kada je Antioh IV oskrnavio hram. Dakle, da bi se tumačenje vezano za Antioha prilagodilo, broj je smanjen na 1 150 doslovnih dana. Međutim, izraz *'ereb bōqer* veoma je sličan nazivu koji se koristi u 1. Mojsijevoj 1 da se ukaže na dvadestčetvoročasovni dan. Jutarnje i večernje žrtve povezane sa zemaljskim Svetilištem spominju se drugačijim redosledom; prema tome, opušćenje spomenuto u tekstu Danilo 8,13. ne odnosi se na prekid službe u zemaljskom Svetilištu u vreme Antioha. 7) *Tesna povezanost proročanstava*. Tesna povezanost između 2. i 7. poglavlja Knjige proroka Danila ukazuje na slavni završetak. Međutim, ako je Juda Makabejac, Jevrejin, porazio Antioha IV, kako Juda može doći na nebeskim oblacima, kao Sin Čovečiji (Danilo 7,13), i kako njegovo carstvo može biti večno (Danilo 7,14)? (Norman R. Gali [Norman R. Gulley], *Systematic Theology: The Church and the Last Things* [Berrien Springs, MI: Andrews University Press, 2016], str. 713-717) Ni tumačenje preterista ni futurista ne odgovara kriterijumima datim u tekstu ili Isusovom svedočanstvu. Prema tome, iz ovih i drugih razloga, tumačenje 8. poglavlja Knjige proroka Danila po kome se ukazuje na Antioha je neodrživo. Jedino istoricističko tumačenje proročanstva tačno prepoznaje poslednjih 2600 godina istorije u proročkoj i sekvencijalnoj perspektivi.

TREĆI DEO: PRIMENA U ŽIVOTU

Zašto su nama u 21. veku ove pojedinosti važne? Ispitujući neke od izazova upućenih istoricističkom modelu tumačenja proročanstava, moramo priznati da kada Pismom tumačimo Pismo i dozvoljavamo prorocima Danilu i Jovanu da govore o ovom pitanju, donosimo zaključak zajedno sa reformatorima da je sila malog

roga izašla iz četvrte zveri (Danilo 7), iz pravca zapada, iz četiri vetra (Danilo 8) i da je vladala 1260 godina, neposredno pre Hristovog ulaska u Svetinju nad Svetinjama. Jovan govori o ovoj istoj sili kao o zveri koja se uzdiže iz mora (Otkrivenje 13,1-10). Postoji samo jedan entitet koji odgovara kriterijumima Pisma i istorije: papski Rim. Takođe, moramo uvideti da druga dva metoda tumačenja – preterizam i futurizam – vode poreklo iz Rima sa primarnim ciljem da se u vreme kontrareformacije odbace protestantska tumačenja. Ova činjenica pokreće ozbiljna pitanja o sadašnjem stavu protestantskih crkava koje su usvojile ove katoličke modele. Ova situacija sigurno upućuje na ispunjenje naše misije i poruku da objavljujemo vest trojice anđela, pozivajući Božji narod da izađe iz zbrke Vavilona dok još ima vremena u istoriji ove Zemlje. Postavite razredu sledeća pitanja:

1. Kako su se protestantske crkve danas promenile? Na koje načine ih istoricistički stav štiti od zabluda Katoličke crkve, i kako je ta zaštita uspešno uklonjena?
2. Na koje načine možete podeliti jedinstvenu poruku „večnog jevanđelja“ u obliku vesti trojice anđela „svakome plemenu i jeziku i koljenu i narodu“ (Otkrivenje 14,6.7)?

12. biblijska doktrina   Bavljenje teškim tekstovima

Ključni tekstovi: 2. Petrova 3,15.16; 2. Timotiju 2,15; 1. Timotiju 4,16; 1. Dnevnika 29,17; Priče 2,7; Jakov 4,6; Galatima 6,9.

PRVI DEO: OPŠTI PREGLED

Svaki proučavalac Biblije se u određenom trenutku susreo sa teško razumljivim tekstovima Pisma. Ova poteškoća ne treba da nas iznenadi. Svako ko se suočava sa drugom kulturom i pogledom na svet zna da je neminovno da neće odmah sve razumeti, jer su nam pojedine stvari strane. Isto važi i za shvatanje Pisma. Ako sve u Pismu razumemo, ne bi bilo potrebe da stičemo jasnije razumevanje i ne bi bilo toliko podsticajno da rastemo u duhovnom znanju. Način na koji pristupamo teškim tekstovima ne samo da mnogo otkriva o našem stavu prema Svetom pismu, već takođe pokazuje koliko smo ozbiljni u traganju za odgovorima. Količina vremena i mentalne snage koje ulažemo u rešavanje poteškoća, pokušavajući da pronađemo odgovore koji su u skladu sa Pismom, otkriva koliko nam je važno Sveto pismo, kao i pronalaženje odgovora. Teški tekstovi ne stavljaju samo izazov pred nas, već pružaju jedinstvenu priliku da dublje istražujemo i revnije proučavamo Pismo da bismo potpunije razumeli biblijske pisce i Božju poruku. Ne treba da se plašimo suočavanja sa pitanjima u Pismu koja ne shvatamo. U stvari, možemo biti zahvalni čak i za izazovne i teške tekstove u Bibliji, jer nam pružaju priliku da produbljujemo svoje shvatanje. Postoje određeni važni stavovi koji će uticati na to da li će te poteškoće postati blagoslov za nas ili kletva.

DRUGI DEO: KOMENTAR

Mogući razlozi za poteškoće i očigledne protivrečnosti

Mnogi skolari koji ne veruju u božansko nadahnuće Svetog pisma smatraju da je Pismo kontradiktorno i puno grešaka, jer po njihovom mišljenju, biti čovek znači grešiti i biti nesavršen. Iako je tačno da ljudi greše i da se ne drže uvek istine, činjenica je da su čak i pogrešiva ljudska bića potpuno sposobna da proniknu u istinu i da govore o njoj. Ako su čak i pogrešiva bića sposobna da verno objavljuju istinu, koliko više treba da očekujemo da će Bog, koji ne izgovara laži (Jevrejima 6,18), sprečiti biblijske pisce da nas svojim rečima odvedu u zabludu.

Kada ljudi pristupaju Bibliji sa metodološkom sumnjom, prihvaćće da je ona istinita samo kada postoji siguran dokaz u prilog njene tačnosti. Umesto da daju Pismu prednost nad sumnjom kada nisu dostupne sve informacije, mnogi kritičari prihvataju samo one tekstove kao verodostojne i istinite čiju je tačnost potvrdio ljudski razum ili ukoliko je spoljašnji dokaz jasno ukazao da je Pismo u skladu sa arheološkim i naučnim otkrićima. Ako su ovi spoljašnji kriterijumi konačno merilo onoga što je prihvatljivo, i Pismo ponekad nije u skladu sa tim, ti tumači smatraju da su pronašli određene protivrečnosti.

Kada se bavimo biblijskim izjavama, ne treba da zaboravimo da su biblijski pisci često koristili netehnički, običan, svakodnevni jezik da opišu određene stvari. Na primer, govorili su o izlasku Sunca (4. Mojsijeva 2,3; Isus Navin 19,12) i njegovom zalasku (5. Mojsijeva 11,30; Danilo 6,14), odnosno, koristili su jezik kojim su mogli opisati nešto, a ne naučni jezik. Takođe, ne smemo mešati društvenu opštu saglasnost sa naučnom potvrdom. Potreba za tehničkom preciznošću varira u skladu sa situacijom u kojoj je izjava data. Prema tome, nepreciznost nije isto što i neistinitost.

Određena neslaganja mogu se pojaviti usled manjih varijacija i grešaka koje su načinili prepisivači i prevodioci Biblije. Većina grešaka koje su se na taj način prenosile predstavljaju nenamerne promene nastale u trenutku

kada su prepisivači pomešali slična slova ili kada su prepisujući tekst slučajno „preskočili deo teksta došavši do reči ili reda koji započinju istim slovom ili rečju. To se događa kada između reči nema razmaka ili znaka interpunkcije, što je svakako bio slučaj u grčkim tekstovima, kao i u jevrejskim“. (Pol D. Vegner [Paul D. Wegner], *A Student's Guide to Textual Criticism of the Bible* [Downers Grove, IL: InterVarsity Press, 2006], str. 46). Ponekad se javlja obrnuta redosled dva slova ili reči. Na primer, u tekstu Jovan 1,42. ime „Jovan“ (*Iōannou*), kako je zabeleženo u nekoliko knjiga, u drugim spisima napisano je „Jona“ [*Iōna*] (ove i slične primere videti u: Vagner, *A Student's Guide to Textual Criticism of the Bible*, str. 48). Ovakvi primeri ne treba da nas uznemire. Kao prvo, biblijski spisi su daleko najpouzdaniji i najočuvaniji spisi drevnog sveta. Nijedna druga literatura nije toliko umnožena i tako brižno prepisivana u skladu sa originalnim sadržajem kao što su biblijski spisi. Drugo, te male promene mogu se ispraviti u svetlosti drugih dostupnih dokaza. One ne utiču ni na jednu važnu doktrinu ili učenje Biblije. Iako su prepisivači i prevodioci generalno bili izuzetno pažljivi u svom radu, oni nisu bili nadahnuti kao prvobitni biblijski pisci. Elen Vajt je bila svesna da „postoji mogućnost da su prepisivači ili prevodioci načinili određene greške“. Međutim, ona smatra da sve te „greške neće stvoriti poteškoće nijednoj duši, niti uticati da se nečije stopalo spotakne, da neće stvoriti teškoće jasno otkrivenim istinama“. (Elen Vajt, *Selected Messages*, 1. sveska, str. 16)

Teška pitanja treba iskreno i pažljivo razmotriti

Bog voli iskrenost (1. Dnevnika 29,17). Ako iskreno tražimo istinu, pronaći ćemo je. Iskrenost će izvojevati pobedu na duže staze. Iskreno suočavanje sa poteškoćama znači da ih ne poričemo, da ne iskrivljujemo dokaze, već se nepristrasno bavimo njima. Mnogo je bolje da iskreno priznamo da nemamo zadovoljavajući odgovor na teško pitanje nego da iskrivljujemo činjenice da bismo ih učinili prihvatljivijim. Plitki odgovori neće izdržati probu pomnog ispitivanja i baciće senku na naš kredibilitet. Verska laž je možda najdestruktivnija laž od svih, jer baca tamnu senku na Božji karakter i Njegovu reč i dovešće u pitanje čak i naš integritet. Ukoliko zanemarujemo iskrenost u svom traženju odgovora, umrtvićemo svoju savest i ugroziti svoj duhovni život. Na kraju ćemo se naći u opasnosti da uopšte ne cenimo istinu. Možda čak nećemo moći da razlikujemo istinu od laži. Međutim, iskrenost donosi blagoslov – gradi poverenje upravo u odnosu sa onim ljudima koje želimo da zadobijemo za biblijsku istinu. Iskrenost je temelj svih zdravih ličnih odnosa. Naša iskrenost treba da bude praćena pažljivim postupanjem. Iskrena osoba može da čeka i neće donositi brze zaključke koji se temelje na ograničenim informacijama. Ona će učiniti sve što je potrebno da pažljivo proceni dostupne dokaze.

Možete li se setiti primera neiskrenih odgovora o Bibliji i negativnog (dugoročnog) uticaja koji su ti odgovori imali na druge? Možete li se setiti situacija u kojima su iskreni odgovori na biblijska pitanja imali pozitivan (dugoročan) uticaj na one koji su ih čuli?

Teškim pitanjima treba ponizno pristupiti

Poniznost je suprotna oholosti. Oholost nas sprečava da cenimo mišljenje i postignuća drugih. Ohola osoba ne oseća potrebu da uči, jer smatra da sve već zna. Ponizna, sa druge strane, priznaje da istina nije nastala sama od sebe već da je Bogom nadahnuti (videti: 2. Timotiju 3,16). Ponizni ljudi imaju poučljiv duh i ne tvrde da znaju sve odgovore. Spremni su da šire svoje znanje o Božjoj reči na način na koji ohola i ponosni ljudi ne mogu. Pošto je oholost toliko duboko ukorenjena u svima nama, a poniznost se suprotstavlja našoj kulturi i društvu, stav poniznosti možda je stav koji se najteže usvaja.

Da li poznajete nekoga ko ima iskreno ponizan karakter? Ko je ta osoba? Šta u njenom životu i obrazovanju ostavlja najači utisak na vas?

Razmislite o sledećoj izjavi Elen Vajt o ovoj temi: „Oni koji su skloni sumnji, imaće više nego dovoljno razloga za to. Bog ne namerava da ukloni sve povode za neveru. On daje dokaze koji se moraju brižljivo istražiti s poniznim umom i poučljivim duhom; svako treba da zaključuje na osnovu težine dokaza.“ (*Testimonies for the Church*, 3. sveska, str. 255)

Bavite se teškim pitanjima odlučno i strpljivo

Na pojedina teška pitanja ne možemo dati lake i brze odgovore. Ona zahtevaju odlučnost i strpljenje. Vekovima su skolari bili zburnjeni zbog jednog od najsloženijih neslaganja u Svetom pismu: nejednakog broja jevrejskih careva u Starom zavetu. Biblija pruža mnogo podataka o ovim carevima, ali kada se pojedinosti spoje, čini se da su kontradiktorne. Adventistički proučavalac Edvin Tiel lako je mogao da prihvati ovo nerešeno neslaganje kao takvo. Međutim, pošto je verovao u istinitost i pouzdanost Pisma, bio je odlučan da ne odustane. Godinama je proučavao sve činjenice. Pažljivim proučavanjem biblijskih podataka i poređenjem sa nebiblijskim izvorima, konačno je mogao da objasni da su u vreme vladavine jevrejskih careva korišćene različite metode za brojanje godina. Njegovo rešenje se slaže sa biblijskim izveštajem i izveštajima drugih naroda drevnog sveta. Njegova knjiga *The Mysterious Numbers of the Hebrew Kings (Tajanstveni brojevi jevrejskih careva)* (Grand Rapids, MI: Zondervan Publishing House, 1983) postala je standardno delo široko prihvaćeno u učenjačkim krugovima, daleko izvan granica Hrišćanske adventističke crkve.

TREĆI DEO: PRIMENA U ŽIVOTU

Mnoge takozvane greške nisu posledica Božjeg otkrivenja, već našeg pogrešnog tumačenja. One ne nastaju zbog nejasnoće Biblije, već neznanja i predrasuda tumača. Ipak, postoje određena teška pitanja u Bibliji na koja se ne može brzo odgovoriti. Teška su za razumevanje, čak i za najiskrenije i najodlučnije osobe. Međutim, samo zato što nismo pronašli rešenje određenog problema ne znači da rešenje uopšte ne postoji. Vrlo je verovatno da su se drugi proučavaoci Pisma borili sa istim poteškoćama mnogo pre nas, i da verovatno postoji odgovor, čak i ako ga nismo svesni.

Međutim, mi takođe možemo da iskusimo ono što je Danilo doživeo kada se suočio sa biblijskim tekstovima koje nije razumeo (videti: Danilo 8,27; 9,20–23). On se tada molio (videti: Danilo 9,1–19). Kada smo na kolenima, možemo steći potpuno nov uvid u određena teška pitanja.

U kakvim prilikama je molitva unela promenu u vaš život kada ste se bavili nekim teškim pitanjima? Podelite svoje iskustvo sa drugima.

Dalja načela i posebne primere o tome kako se izboriti sa teškim tekstovima, možete potražiti u sledećoj knjizi: Gerhard Fandl [Gerhard Pfandl], *Interpreting Scripture: Bible Questions and Answers*, Biblical Research Institute Studies 2 (Silver Spring, MD: Biblical Research Institute, 2010).

13. biblijska doktrina Življenje po Božjoj Reči

Ključni tekstovi: Jakov 1,22; Luka 4,4.8.10–12; Jovan 5,46.47; 1. Korinćanima 2,12–14; Filibljanima 2,13; Psalam 46,10; Psalam 62,1.2.5; Psalam 119,11.

PRVI DEO: OPŠTI PREGLED

U ovom tromesečju proučavali smo o različitim načelima tumačenja Biblije. Međutim, ni najbolji hermeneutički principi neće ništa značiti ukoliko ne dovedu do radosnog primenjivanja biblijske poruke. Objašnjenje Pisma nije samo intelektualna vežba. Cilj svakog proučavanja Biblije je više od sticanja znanja. Ukoliko se postupa na pravi način, dovešće do poslušnosti srca. Ta poslušnost je dublja i značajnija od spoljašnjeg slaganja sa nečim. Povešće nas ka radosnom i vernom ispunjavanju Božje volje. Istine Svetog pisma treba primeniti u životu, a ne samo verovati u njih. Takav odnos prema biblijskoj poruci moguć je samo zahvaljujući preobražavajućem delovanju Svetog Duha koji unosi nov život u reči Svetog pisma. On u nama pokreće želju da prihvatimo istine Pisma i da ih srcem i umom sledimo. Najbolji primer ovakve reakcije prema Pismu nalazimo u Isusu Hristu, koji nam je pokazao kako da se odnosimo prema Božjoj reči i primenimo je u svom životu. Isus nikada nije odbacio Bibliju, već je neprestano ukazivao na nju kao autoritativno merilo čak i Njegovih reči. Isus nam je takođe ostavio primer kako da sami provodimo vreme u tišini sa Božjom rečju. U ovom užurbanom svetu takvu naviku treba da stičemo ulažući određene napore. Pismo takođe može da se ispuni ukoliko napamet učimo tekstove. Često će pevanje tekstova iz Pisma čvrsto usaditi te reči u naš um i srce i razveseliti nas.

DRUGI DEO: KOMENTAR

Živa Božja reč i Sveti Duh

Biblija jasno kaže da je čovek u svojoj grešnoj i paloj prirodi duhovno slep i da ne prihvata istine koje dolaze od Boga, jer ih smatra ludošću. On ne može ni da ih shvati jer se moraju duhovno rasuđivati (1. Korinćanima 2,14). Čak i ako shvatamo jasno značenje reči iz Pisma, nećemo imati želju da ih sledimo bez preobražavajućeg delovanja Svetog Duha na naše srce. Sveti Duh je nadahnuo biblijske pisce da zabeleže istinu koju im je Bog otkrio (videti: 2. Petrova 1,19–21; 2. Timotiju 3,16). Međutim, imati nadahnutu Božju reč nije dovoljno. Reč se mora prihvatiti, primeniti i upotrebiti u životu. Bez Svetog Duha, nećemo ceniti božansku poruku niti ćemo imati želju da je poslušamo. Bez Svetog Duha nećemo pokazati ni veru, ni nadu, ni ljubav kao odgovor na Božju reč. Sveti Duh nas osposobljava da uočimo duhovni i egzistencijalni značaj biblijske reči za naš život (videti: 1. Korinćanima 2,12.14.15, Efescima 1,17–19; Psalam 119,8).

Sveti Duh i danas nastavlja da govori ljudima preko Biblije, oživljujući pisanu Božju reč. Prema tome, mrtvo slovo biblijske knjige postaje živa Božja reč koja je oštija od mača oštrog s obe strane (Jevrejima 4,12), koja prolazi kroz najdublji deo našeg bića menjajući naš život u svetlosti Pisma. Nekoliko biblijskih tekstova ukazuje da je zadatak Svetog Duha da stavi Isusa Hrista u središte, uzdižući Božjeg Sina i ono što je On učinio za nas (videti: Jovan 15,26; 1. Jovanova 4,2.3).

Kada ste doživeli pomoć Svetog Duha koji vas je podstakao da radosno poslušate reči Pisma u svom životu?

Učiti od Isusa

Kada Reč iz Pisma prihvatimo kao pouzdanu i istinitu, Duh nas vodi da usvojimo živu Božju reč, Isusa Hrista, kao svog ličnog Spasitelja i Gospoda, i kao najuzvišeniji primer na koga treba da se ugledamo. Mnogo

možemo naučiti iz načina na koji je Isus koristio Pismo. Pošto je dobro poznao Bibliju, mogao je da navede tačne reči iz Pisma kada ga je đavo kušao (Matej 4,4.7.10). Poznavanje Svetog pisma Ga je sačuvalo da ne bude zaveden selektivnom upotrebom biblijskih tekstova. On je poznao celo Pismo, i smatrao je da se ono ne može pokvariti (Jovan 10,35). Celu Bibliju je za Njega bilo sveto. Otuda je Isus neprestano upućivao na Bibliju i ono što je u njoj zapisano (videti: Luka 24,45.46; Matej 11,10; Jovan 6,45; Jovan 7,38).

Na koji način vas Isusov primer nadahnjuje da bolje shvatite reči Pisma? Kako možete bolje upoznati Bibliju? U kojim oblastima Bibliju treba da učinite merilom svog života i da je verno sledite?

Isus protiv Pisma?

Danas često čujemo da postoji navodna dihotomija između „jevanđelja i doktrine“. Može zvučati neobično ukoliko ukazujemo na protivrečnost ili antagonizam između Isusa i Biblije. Međutim, u crkvenoj istoriji bilo je više pokušaja da se Hristos usmeri protiv Pisma i da se Hristos kao merilo tumačenja uzdigne iznad onoga što kaže Biblija. Neki čak koriste Hrista da sude Pismu, da ga obezvrede i ponište. Možda se najpoznatiji primer nalazi u čuvenom načelu Martina Lutera kojim je sudio Pismu: „Sve prave svete knjige slažu se u tome što propovedaju i poučavaju (*treiben*) o Hristu. Pravi test po kome treba suditi svim knjigama jeste uviđanje da li poučavaju o Hristu ili ne.“ (Martin Luter, *Luther's Works, Vol. 35: Word and Sacrament I, Preface to the New Testament*, eds. E. Theodore Bachmann and Helmut T. Lehmann, vol. 35 [Philadelphia: Fortress Press, 1976], str. 396)

Prema tome, Pismo se mora tumačiti u korist Hrista, ne protiv Njega. Prema Luterovom gledištu, Hristos i Pismo mogu se suprotstaviti jedno drugom, jer je Luter postavio Reč u vidu osobe (Hrista) nad izgovorenim rečju (jevanđeljem) i pisanom Rečju (Pismom). Prema tom pristupu, iako je Biblija kraljica, Hristos je kralj čak i njoj. Ukoliko je biblijski tekst u sukobu sa Luterovim shvatanjem Hrista, njegovo hristocentrično tumačenje postaje kritika Pisma u čijem je središtu jevanđelje, u kojoj se sadržaj Pisma kritikuje u Hristovo ime. Dakle, Luterov hristološki metod postao je oruđe teološke kritike Pisma. Ovakvo poimanje i posmatranje dovodi do stvaranja kanona unutar kanona, u kome Hristos postaje ključ i merilo za tumačenje Biblije, ali i odbacivanja nekih delova Biblije, čak i celih knjiga, kao što je Poslanica apostola Jakova, kao nevažnih i bezvrednih, jer se smatra da ne ukazuju na Hrista. Sledeći Luterov citat ilustruje ovaj problematičan aspekt i naročito je važan jer spominje Subotu:

„Ukratko rečeno, Hristos je Gospod, ne sluga, Gospodar Subote, zakona i svega drugog. Pisma se moraju shvatiti u korist Hristovu, ne protiv Njega. Iz tog razloga, ona ili moraju ukazivati na Njega ili se ne mogu smatrati pravim Pismima... Prema tome, ako protivnici usmere Pisma protiv Hrista, mi ističemo Hrista nasuprot Pismima. Mi imamo Gospoda, oni sluge; mi imamo Glavu, oni stopala ili članove, nad kojima Glava bezuslovno vlada i ima prednost. Ako jedno od njih, Hrista ili zakon, treba da ostavimo, zakon treba pustiti, ne Hrista. Ako imamo Hrista, lako možemo uspostaviti zakone i svemu ćemo pravo suditi. Zaista, načinićemo nove dekaloge, kao što Pavle čini u svim poslanicama, i Petar, ali pre svega Hristos u jevanđelju. I ovi dekalozni jasniji su od Mojsijevog dekaloga, kao što je Hristovo lice sjajnije od Mojsijevog (2. Korinćanima 3,7–11). (Martin Luter, *Luther's Works, Vol. 34: Career of the Reformer IV*, eds. Hilton C. Oswald and Helmut T. Lehmann, vol 34 [Philadelphia: Fortress Press, 1999], str. 112,113).

Uporedite ovaj navod sa tekstom Jovan 7,38. u kome Isus radije upućuje na Pismo nego na Sebe kao na merilo autentičnog verovanja.

Mirno vreme provedeno sa Božjom rečju i učenje biblijskih stihova napamet

Isus je ceo dan bio zauzet lečenjem ljudi i propovedanjem radosne vesti. Međutim, On je svoju duhovnu snagu crpio iz kvalitetnog vremena provedenog u samoći, molitvi (Marko 1,35) i sećanju na obećanja iz

Pisma. U našem užurbanom životu punom obaveza, moramo da planiramo vreme koje ćemo u miru i nesmetano provesti sa Bogom, kada ćemo mirno moći da razmišljamo o Božjoj reči i da se molimo. Takvi mirni trenuci daće nam snagu i duhovnu vitalnost koju ništa drugo ne može da pruži. Nemojte čitati Pismo samo iz razonode, već da uvidite šta je važno za vaš duhovni život. Kada vaše misli počnu da lutaju i bave se nevažnim temama, usmerite svoju pažnju na ono što je Bog učinio za vas i u duhovnom smislu se skoncentrišite na Božju reč. Ponekad pevanje duhovne pesme ili himne pomaže da usredsredimo svoje misli, čak i da lakše naučimo i zapamtimo biblijske tekstove.

Koje doba dana je najmirnije za vas? Šta vam pomaže da se usredsredite na Božju reč i provedete kvalitetno i mirno vreme sa Isusom? U kakvim prilikama vam pevanje pomaže da zapamtite biblijske tekstove? Koje su prednosti učenja delova Pisma i kako to možete iskoristiti na blagoslov drugima?

TREĆI DEO: PRIMENA U ŽIVOTU

Ljudi ponekad kažu: „Držanje biblijskog zakona da se ne jede nečista hrana nije važno za spasenje dok god verujete u Hrista.“ Ili ljudi mogu da kažu. „Ako živite zajedno čak i ako niste u braku, to nije presudno za vas kao hrišćanina, dok god volite Isusa.“ Kakva opasnost leži u ovakvim tvrdnjama? Zašto nije sigurno ići nasuprot jasnim izjavama iz Pisma, čak i kada se nešto čini u ime Isusovo?

Elen Vajt je u vezi sa tim izjavila: „Sveti Duh nije bio izliven – niti će ikada biti darovan – da zameni Bibliju; jer sama Pisma izričito naglašavaju da je Božja reč merilo kojim se sva učenja i sva iskustva moraju ocenjivati.“ (*Velika borba*, str. 9. original)

U svetlosti onoga što smo proučavali u ovom tromesečju, šta mislite zašto je ovo načelo važno? Šta želite da naučite iz Isusovog poznavanja Pisma i načina na koji je sledio Božju reč? Kako Pismo može postati sastavni deo vašeg života i uticati na odluke koje donosite?